

2012 m. birželio 15 d., penktadienis

Nr. 24 (992) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Senoji muzika Vilniaus festivalyje

3

Almo Švilpos rečitalis

4

Teatro festivalis „Kontakt“ Torūnėje

5

Kultūros problemos ir Juozo Miltinio teatras

7

Trys leidiniai dailėtyrininkams

9

Nauji filmai - „Prometėjas“

Misha Maisky

D. MATVEJEVO NUOTR.

„Kalbanti“ muzika

XVI Vilniaus festivalio finalas

Beata Baublinskienė

Savaitę trukusį (birželio 1–8 d.) XVI Vilniaus festivalį vainikavo violončelės virtuozo Mischos Maisky'o (Belgija) koncertas su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru, dirigavo Robertas Šervenikas. Programoje skambėjo Juozo Pakalnio „Romantiškoji uvertiūra“, Dmitrijaus Šostakovičiaus Koncertas violončeliui ir orkestriui Nr. 1 Es-dur ir Johaneso Brahmo Trečioji simfonija F-dur. Šią ne tik koncertą, bet ir visą festivalį užbaigusių J. Brahmo simfoniją vainikavo santūrūs akordai – tarsi nuėjimas į tylą, jie nuskambėjo gana netikėtai ir subtiliai. Lyg daugtaškis, kviečiantis klasytojus savistabai (nors po tilių garsų nugriaudėjо garsios ovacijos), o kritikus ir muzikos kultūros stebėtojus pamastytis apie šį festivalį: koks jis buvo ir kokio tikėtis kitamet.

Koncertą pradėjo Juozo Pakalnio (1912–1948) „Romantiškoji uvertiūra“, atliekama kompozitoriaus 100-mečio proga. Kūrinys parašytas tarpukariu, 1936-aisiais. Savo muzikine stilistiką, persunkta postromantinės vokiškosios tradici-

jos sodraus simfonizmo, jis turbūt yra tipiškas to laiko opusas Europos muzikos kontekste, tačiau gal ne vienai tipiškas anuometinės lietuvių kompozitorių kūrybos panoramoje (jā savo ruožtu mūsų sąmonėje formuoja šiuolaikiniai atlikimai).

J. Pakalnio „Romantiškoji uvertiūra“ su tirštos orkestro faktūros užauginamomis dinami-nėmis bangomis byloja apie kompozitoriaus žavėjimąsi R. Strausso, R. Wagnerio orkestriniu stiliumi, ir tai geraja prasme nustebino. Mat iš keleto šio autorius kūrinii, iki šiol girdėtų kamerinės muzikos koncertuose, susidariau išpūdį, kad J. Pakalnis buvo linkęs kurti gana tipiškus to meto lietuvių muzikai impresionistiškai „idiliškus“ vaizdinius, sakytume, kildinamus iš idealizuoto kaimo arba gamtos (tokią muziką rašė Kazimieras Viktoras Banaitis, Jonas Nabažas, galėtume prisiminti ir Balij Dvarioną). Galbūt „idiliškosios“ muzikos kūrėjo įvaizdį įtvirtino ir žinomas faktas, jog J. Pakalnis buvo fleitininkas virtuozas ir pedagogas, o žinomiausias jo kūrinys yra baletas „Sužadėtinė“.

„Romantiškoji uvertiūra“ aiškiai

parodo ne tik kompozitoriaus žavėjimąsi „didžiaja“ (šiuo atveju, vokiška) europinio simfonizmo tradicija ir norą ją perimti, bet ir tapatinimąsi su miesto, labiau pramonine nei agrarine, kultūra. Be jo kios abejonės, jei ne tragiską kompozitoriaus mirtis 1948 m. Vilniuje, o kalbant bendriau, jei ne stalinizmas (nes net ir gyvendamas ilgiau kompozitorius vargu ar būtų galėjęs testi to stiliaus, kuriuo žavėjos, muzikos kūrybą), Lietuvos muzikos kultūra turėtų įdomų to laiko simfoninės muzikos kūrėją. Kita vertus, galbūt ji ir turime, tiesiog reikyt prikelti gyvenimui ir kitus Juozo Pakalnio simfoninius kūrinius (poemą „Legenda“, „Lituanica I“, „Herojinę uvertiūrą“, „Simfoninį paveikslą“)?

Žodžių derinys „muzika ir politika“ dažnai linksniuojama aptariant ir kito to vakaro programos kūrinio autorius – Dmitrijaus Šostakovičiaus – kūrybą. Tad ir daugelyje jo Koncerto violončeliui ir orkestriui Nr. 1 Es-dur (1959) aprašymu minimas faktas, kad kaip tik prieš pradedant

NUKELTA | 2 PSL.

„Kalbanti“ muzika

ATKELTA IŠ 1 PSL.

kurti šį opusą, 1958 m. „liberalios“ N. Chruščiovo kultūros politikos funkcionieriai surengė viešą kampaniją prieš rašytoją Borisą Pasternaką: privertė jį atsisakyti Nobelio premijos (už romaną „Daktaras Živago“), o kaip „lydimasis renginys“ įvyko triukšmingas B. Pasternako šalinimo iš TSRS rašytojų sajungos „procesas“ (priminės teismo procesą). Tais laikais tai buvo pakankamai rimta. Kaip rašo vienas dažniausiai cituojamų D. Šostakovičiaus gyvenimo ir kūrybos tyrietojų Solomonus Volkovas, ir taip gvenime ne kartą valdžios „muštam“ (o po to veidmainiškai vėl jaukintam) D. Šostakovičiui B. Pasternako „kampanija“ buvo akivaizdus ženklas, kad Nikitos Chruščiovo „atšilimas“ tebuvo paviršinis meno kontrolės liberalizavimas. Tad kūryba kompozitorui ir toliau liko it koks slaptas (nes kitų neįskaitomas) sielos dienoraštis.

Iš tiesų negalėtume išišviroti, ką konkrečiai „sako“ 1959 m. sukurto Pirmojo koncerto violončelių ir orkestrui „ženkli“: pagrindinis keturių garsų motyvas, sudarytas iš D. Šostakovičiaus vardo ir pavardės pirmųjų raidžių atitinkmenų natomis

(d-es-c-h); kodėl kūrinio finale panaudota mégstamiausia Stalino daina „Suliko“ ir siautulinges Modesto Musorgskio dainos „Trepakas“ motyvas iš „Mirties dainų ir šokių“; kodėl violončelės solo „pasiskymui“ skirta visa trečioji opuso dalis. Aišku viena, kūrinyra labai „asmeniškas“ ir reikalauja atlikėjo, gebančio taip pat „asmeniškai“ ir įtaigiai byloti garsais, kad muzika emociškai veiktu publiką. D. Šostakovičiaus Pirmasis koncertas violončelei (kaip ir antrasis, 1966 m.) buvo dedikuotas Mstislavui Rostropovičiui. Vilniaus festivalyje Koncertą griežė M. Rostropovičiaus mokinys Misho Maisky's – taip pat spalvinga ir charizmatiška asmenybė. Jo ne tik kūrybinė, bet ir gvenimės biografija būtų verta nuotykių filmo: gimė Rygoje (1948), violončelininkas po debiuto Leningrade 1965 m. pradėtas vadinti „ateities Rostropovičiumi“, 1966 m. tapo P. Čaikovskio konkursu laureatu, išstojo į Maskvos konservatoriją, koncertavo po visą SSSR, bet 1972 m. buvo priverstas emigruoti, po metų Niujorko „Carnegie Hall“ salėje jau grojo su Pittsburgho simfoniniu orkestru, o po šio koncerto nežinomas gerbėjas padod-

vanojo M. Maisky'ui XVIII a. italų meistro D. Montagnanos violončelę, kuria virtuozas griežia iki šiol (cituoju programelę), ir t. t. Prieš keletą metų M. Maisky'ui viešint Vilniuje teko jį kalbinti, jis pasakojo, kad anuomet mėgo „Beatles“ ir pan., apskritai buvo labai neformalus tarybinis jaunuolis, tad jam teko net už grotų atsidurti.

Galbūt skambės naiviai, bet turtingos žmogiškosios patirties bagažas buvo girdimas violončelininko grojime. Ir jei reikytu pasakyti, ką M. Maisky's paveldejo iš M. Rostropovičiaus, pirmiau nei blizgančią techniką ar jautrus („rusiško“) muzikalumo niuansus, pasakyčiau, žmogiškumą. Manau, D. Šostakovičiaus muzikos negali atliliki tiesiog gerai savo amatą įvaldės virtuozas, nes, tarkime, violončelei solo skirta trečioji koncerto dalis, atliekama akademiskai taisyklingai (sakykime, „istoriškai informuoto atlaimo“ maniera), virstu parodija.

Manau, poveikio prasme kūrinytik išlošė nuo to, kad siautulingi pasažai M. Maisky'o buvo griežiamiro muzikai artima maniera ir net skambesi, nors D. Šostakovičius

turbūt nė sapnuoti negalėtų tokį savo muzikos stilistinių paralelių.

Koncertą užbaigusi Johanneso Brahmo Simfonija Nr. 3 F-dur, op. 90 (1883), – tai „klasiškų klasiškų“. Drauge tai buvo erdvė pasirodyti Nacionaliniam simfoniniam orkestrui. Turėdami ir galimybę Lietuvoje girdėti garsiuosius Vakarų orkestrus, ir šiame Vilniaus festivalyje išgirdė Piotro Čaikovskio simfoninių orkestrų iš Rusijos, galime truputį iš šono pažvelgti į savo orkestrų grojimą. Pagrindinis visus juos skiriantis bruozas yra orkestrų skambės. Sakyčiau, kad LNSO, kaip ir kiti mūsų orkestrai, dar nėra tokie jautrūs instrumentinių grupių vieningo tembrinio skambesio išgyrinimui, tembrinio grožio paieškoms kaip geriausiai Vakarų orkestrai. Sakyčiau, nebūdinga mums ir orkestro, lyg tiksliai sureguliuoti mechanizmo, grojimo precizika. P. Čaikovskio simfoninių orkestro minkštai, sodrūs styginių taip pat yra nepralenkiami. Tačiau paslankumo požiūriu, niuansų girdėjimui, gebėjimu aprėpti kūrinio visumą (čia jau daugiau dirigento nuopelnas) ir pertiekti skirtinges stilius, pagaliau orkestro muzikantų, kuriuos girdime grojant ir solo vie-

tas, meistryste tikrai galima didžiuotis. Tad J. Brahmo simfonija skambėjo tikrai kitaip nei, pavyzdžiui, Herberto von Karajano diriguojama įrašuose, o Roberto Šerveniko mostai buvo kitokie nei garsiojo maestro delnų „skrydis“ virš jo orkestro, bet tai netrukė mėgautis muzika. O kad klausytojai palaiko savo atlikėjus, irodė ir skambios ovacijos, kurioms orkestras atsiδėkojo ugningu J. Brahmo „Vengrišku šokiu“.

XVI Vilniaus festivalis pateikė įvairių klasikinės muzikos gyvavimo mūsų dienomis formų panoramą. Jis buvo iš tiesų šventiškas – beveik po kiekvieno koncerto publiką šėlo plodama. Apibendrinant galima pasakyti, kad renginys pateisino pačios savorokos „festivalis“ kaip šventės reikšmę. O šventę gali kurti ir tarptautinėje scenoje išgarsėjusi žvaigždė, ir naujai atrastas atlikėjas, ir atmintin ištrigės koncerto „bisas“ (kad ir M. Maisky'o fenomenalai jautriai atlukta Lenskio arijos aranžuotė violončelių ir orkestrui iš P. Čaikovskio „Eugenijaus Oneginio“). Belieka palinkėti sau ir vienems, kad malonių atradimų klausytojams nestigti ir kitamet.

Ką išdaigino Jesės atžala?

Vilniaus festivalio koncertai

Živilė Stonytė

Turbūt ne vienas esame viešėję Prancūzijoje, o keliaudami iš Paryžiaus pietvakarių kryptimi greitkelio dešinėje pastebėjė du dingus Šartro katedros bokštus. Iškilus statinys, nors patyrė daug istorinių kataklizmų, išgyvenęs gaisrus, karus, buvęs ir apgrautas, ir atstatytas, šiandien tebéra unikalios viduramžių kultūros liudytojas. Išsaugojusi daug netvaraus vaizduojamojo meno vertybių, ši katedra ir šiandien byloja apie savitus meno kūrybos procesus, prasidėjusius antro tūkstantmečio pradžioje ir susijusius i bendrą paveldą ne vien dailę, skulptūrą, aukškalystę, bet ir žodį, muziką.

Tokia žanga galbūt pravers aptariant Vilniaus festivalio koncertą, vykusį birželio 5 d. Šv. Jonų bažnyčioje, kuriame klausėmė seniosios muzikos ansamblis iš Prancūzijos „Ensemble Venance Fortunat“. Pasivadinę VI a. gyvenusio šventojo Venancijaus Fortunato vardu, ansamblis jau ne vieną dešimtmétį propaguoja ankstyvųjų ir brandžiųjų viduramžių muziką, prikelia iš užmaršties ne tik tuometinės Prancūzijos, bet ir kitų Europos kraštų muzikos tradicijas. Savo programą pavadinę „Dainuojanti viduramžių Europa“ (tik ar nereikėjo išversti „giedant“ – koncerte skambėjo beveik vien religinė

muzika?), vokalinis kvartetas – Hélène Richer, Françoise Levy, Erwanas Picquet ir Antoine's Sicot – atliko keliolika muzikos kūrinių iš senųjų viduramžių rankraščių. Juose užrašyta muzika puikiai atskleidžia, kaip anot meto dvasininkai, muzikai eksperimentavo su ankstyvaja viduramžių monodija (pirmiausia grigališkuoju choralu), kaip iš jų kūrybinių bandymų gimė daugiabalsumas, išsiplėtojęs į regionines mokyklas, vėliau nulėmusias ir bendraeuropinę muzikos raidą. Daugelis to meto muzikos kūrėjų – nežinomi, praleidę savo gvenimą uždarose kontempliatyvių vienuolynų bendruomenėse, savo eksperimentus su garso prigimtimi, sklaida, skambesių užfiksavę rank-raščiuose. Koncerte suskambo XII–XIV a. giesmės iš Šveicarijos Belelė abatijos, Megrožo cistersių konvento, Monpeljė, Florencijos ir kitų vienuolynų manuskriptu.

Jeigu testume pradėtą išsiaižduojamą ekskursiją po Šartro katedrą, kviečių ieiti į ją vakarop, leidžiantis saulei. Tuomet katedros vidus nušvinta nuostabia mėlyną šviesą – taip prabyla jos vitražai. Žengę dvidešimt žingsnių, atsisukome į pagrindinį iėjimą ir dešinėje pamatome „Jesės medžio“ vitražą. Tai vienas iš trijų seniausių išlikusių katedros vitražų, kuriame vaizduo-

jama ypatinga tema iš Senojo Testamento – poetiška pranašo Izaijo vizijos iliustracija (Iz. 11,1), pranašavimas, kaip „iš Jesės kelmo išaugas atžala, iš jo šaknies pražys pumpuras“. 1020 m. po Šartro katedros gaisro vyskupas Fulbertas pradėjo jos atstatymo darbus, o dedikavimo iškilmei sukūrė tris responorijus, kurių pirmasis – „Stirps Jesse“ – plėtoja šią teologinę Kristaus genealogiją, atvaizduotą didingame vitraže („Jesės kelmas išdai-gins šaką, o ta šaka – žiedą, ant to žiedo išsés Šventoji Dvasia. Mer-gelė, Dievo Motina, yra šaka, žiedas – jos Sūnus“). Pirmasis ansamblio programos kūrinxys, susieję ši Šartro katedros vitražą su muzikiniu palikimu, vėliau vaizduojama bei muzikiniame mene užims itin svarbią vietą.

Vyskupas Fulbertas šiame muzikos kūrinyje ypač meniškai įkūnijo grigališkojo choralo principus, takiydamas juos ne tiesmukai, o itin kūrybiškai. Kaip yra pastebėjės ilgametis Solesmo benediktinų vienuolyno choro vadovas Josephas Gajard'as, tai repertuaras, jau nebeturintis „senojo grigališkojo fondo kūrybos santūrumo, gilumo, vyriškojo grožio“, tačiau pradėję naujų kūrybinių galių proverži, kuris tėsesi vėlesnais amžiais (apie Fulberto sukurtus responsorius ir jų ryšį su Šartro katedros vitražais

"Ensemble Venance Fortunat"

D. MATVEJEVO NUOTR.

2007 m. Pažaislyje vykusioje Grigališkojo choralo savaitėje paskaitait skaitė Paryžiaus Šv. Ignoto bažnyčios choro vadovė Asta Timukaitė-Lemiesle. Koncertą pradėjusi responorijų „Stirps Jesse“, giedotą solisto, pratęsę daugiabalsę versiją, kurios variantų vėliau randama XII a. Akvitanijos, Limozino, Paryžiaus, Laono rankraščiuose, taip pat ir ispaniškame „Codex Calixtinus“. Greta Fulberto iš Šartro giesmės, koncerte buvo atliki ir keli Petro Garbingo – žymiojo Kliuni vienuolyno abato, gyvenusio XII a. – kūriniai. Dauguma monodinių giesmių ansamblis pagal to meto praktiką papildė burdonu, taip atliki ir pirmieji organumai. Giesmių melodika patiekta labai ornamentikai – svarbiais laikant tik kai kuriuos dermiškai atraminius tonus, ansamblio interpretacija ritmiškai susmulkina visą kitą melodinę medžią. Tačiau ji ir nenustebino – būtent šitaip daugelis senosios muzikos tyrejų-atlikėjų traktuoją senujų notacijų neumas. Kita ver-

tus, esama ir nuosaikesnių kitų ansamblių interpretacijų, leidžiančių ramiai išklausyti i savitas choralo dermių spalvas, melodijas, sekčių teksto pasakojimą. Ne itin ansamblio muzikantams padėjo ir bažnyčios akustika – dažnu atveju ir giesmių tekstai, ir melodika tiesiog susiliédavo, nepalikdami galimybę perteikti savo prasmę klausytojui. Sveikintinos ansamblio pastangos išnaudoti šventovės erdvę: giesmė „Ibo mihi“ iš minėtojo Belelė gradualo pagal „Giesmių giesmės“ tekstą suskambo mylimojo ir mylimosios dialogu iš šoninių navų, bažnyčios viduryje ją pakeitė ritmizuoto himno „Veni Pater“ lydima giesmininkų procesija altoriaus link. Pristatant ansamblį buvo pažymėta, jog „Ensemble Venance Fortunat“ bendradarbiauja su akustikos specialistais, siekdamis geriausio skambesio rezultato, tačiau sunku spręsti, kodėl kai kurias giesmes jie atliko beveik nusisukę nuo publikos, kai tolygaus

NUKELTA | 3 PSL.

Gyvybingas rečitalis stagnuojančiame festivalyje

Vilniaus festivalio koncertai

Jūratė Katinaite

Žvalgantis po senutės Europos festivaliu, sulaukusiu auksinių, deimantinių jubilieju ar dar garbinės amžiaus, programas nori ne nori tenka pripažinti, kad oficialiai sias ir prestižiaus Lietuvos tarptautinis metinis muzikos renginys – šešiolikmetis Vilniaus festivalis – išgyvena sastingi ir nuovargi, nors paaugliškas amžius turėtų garantuoti veržlumą ir idėjinės „hormonų audras“. Metai iš metų besikartojanties programų inertiskumas vilniečiui tik biliety kainomis primena ambicingą festivalį, o užklydės turistas gali įsitikinti, kad atvyko į „Pribaltiką“, pro kurį pravažiuoja vis dar ryškios arba jau prigesusios žvaigždės iš Maskvos. Šis modelis, pažairiant vien kito gastronominį šokio, džiazo, senosios muzikos ar kitokio žanro koncertu bei vieno ar kelių Nacionalinės filharmonijos kolektivų pasirodymu, jau tapo festivalio klišė. Galima kaltinti kritę ir skausmingai sumažėjusį festivalio biudžetą, suvečiusius biurokratinius viešuosius pirkimus, milžiniškai išaugusius mokesčius atlikėjams ir pasidžiaugti, kad net ir sunkiu metu festivalis vyksta. Tačiau festivalio pasiligojimo simpotomai jau buvo gana ryškūs ikikritiniai metais, kai biudžetas nuolat augo, o mokesčiai nesikėsino paralyžiuoti kūrybinės veiklos. Vadinas, pričiaztys kur kas gilesnės, išaugusios iš mūsų provincialumo, kultūrinio uždarumo ir šimtmeciai kaupto „Šiaurės Vakarų gubernijos“ mentalinio paveldo. Nesu rusofobė, myliu Čaikovskį ir Šostakovičių, žaviuosi sena rusų smuiko ir fortepijono mokykla, man gražu klausytis intelligentų išpuoseišės rusų kalbos, bet manyčiau, kad Lietuva bent trečiamo Nepriklausomybės dešimtmetyje galėtų vaduotis iš „Pribaltikos“ mentaliteto, kad lietuviškai (ypač vilnietai) koncertinė scena (turi galvoje ne tik Vilniaus festivalį) yra neproporcionaliai nuslydusi į rusų muzikinės kultūros prezentacijas. Nesiimiui politologų mėgstamų paralelių su Sausio 13-osios, Vasario 16-osios ar Kovo 11-osios pro-

gomis nuolat rengiamais rusų popmuzikos žvaigždžių koncertais Lietuvos miestuose, tačiau klausimas išlieka atviris: ar išties rusų muzikinis eksportas yra tokis strategiškas ir kryptingas, o Lietuva yra „jtokas zonoje“, ar šiuos padarinus veikia lemia iš sovietmečio paveldėti nomenklaturinių asmeninių ryšiai, o Lietuva šiuo požiūriu vis dar yra Czesław Miłosz „Paverpto proto“ zonoje? Naivu, beprasmiška ir, pagaliau, žalinga ignoruoti ar bandyti apsi-saugoti nuo rusų kultūros jtokos, tačiau rusų atlikėjų menų turėtume priimti ir skleisti kaip pasaulinės muzikos spekto dalį, kad ir ryškiai, tačiau ne gožiančią visą spektrą. Jau prieš penkerius metus žurnalistams pastebėjus šią Vilniaus festivalio tendenciją, jo meno vadovas Gintautas Kėvišas atsakė, kad, ieškant žvaigždžių, už šias ryškesnių sunku surasti. Labai gaila, kad žvelgiant į aukštynas nuo Vilniaus žvaigždėmis nusėtas tik rytinis dangaus skliautas. Atkreipčiau dėmesį, kad nei lietuvių dailės, nei literatūros, nei teatro gyvenimas nėra toks nuolankiai guberniškas. Nors i lietuvių kalbą verčiami keletas rusų rašytojų, Maskvos teatrų gastroliuoja Vilniuje, tai palieka kūrybiškesnio bendradarbiavimo įspūdį ir net įvairesnių jo galimybų poreiki, priešingai nei koncertinėse scenose susiklošiusi padėtis. Rusijos muzikinis gyvenimas irgi pasikeitė, ten taip pat yra originalesnių idėjų, užaugo nauja atlikėjų karta, tačiau Lietuvoje pristatoma jo dalis yra ypač inertiska ir ribota su tais pačiais vardais, net nesuteikiant publikai progos jų pasiūlti.

Todėl įdomu, kad naujesnį rusų muzikinį paveldo pristatymą pateikė ne festivalio rengėjai, o vienas iš dalyvių – bosas-baritonas Almas Švilpa, pasiūlęs itin retai atlikamą, o sovietmečiu neakcentuotą Dmitrijaus Šostakovičiaus vokalinę siuitą pagal Michelangelo Buonarroti žodžius, sukurtą 1974-aisiais – paskutinių kompozitoriaus gyvenimo metais, minint iškiliojo Renesanso menininko 500-ąsias gimimo metines. Apskritai šis koncertas, sykiu su viduramžių

muziką atliekančiu prancūzų ansambliu „Venance Fortunat“, žadėjo originalesnes festivalio programines ambicijas. Dėl prancūzų atlikimo kokybės galima paprieškiaštanti, o štai Almas Švilpa su koncertmeistere Audrone Juozauskaite birželio 7 d. Nacionalinėje filharmonijoje pateikė išties tarptautinio festivalio vertą rečitalį. Jau minėtą Šostakovičiaus vokalinės siuitos pasirinkimą laikyti viena iš festivalio programinių sėkmų, siekiant praturtinti Vilniaus publicos patirtį įdomesniams repertuariniams atradimais. Šiuo požiūriu Švilpos pasirinkimą lyginčia su 2009 m. Vilniaus festivalio scenejoje pasirodžiusi Violetos Urmanos ir Alfredo Nigro pateiktais Christophe Willibaldo Glucko, Luigi Cherubini bei Hectoro Berlio operų fragmentais ir linkėčiau festivaliu išties būti tarptautinių repertuarinių naujių (tebūnie madu!) smaigalyje. Kai visko pasaulyje tiek daug atlikama, šimtus kartų irošta, atrasti kā nors vertinga ir dar neištiražuota išties tampa įvykiu. Tokiu būdu festivalis igauna naujumu ir aktualumu, kitu atveju savo gyvybingumą ir prestižą tenka įrodinti viešųjų ryšių metodais.

Šostakovičiaus siuitą pirmasyk dar kompozitorui gyvam esant atliko Jevgenijus Nesterenka, paskui ji nuslydo į užmarštį, matyt, dėl savo tematikos – dieviškosios kūrybos kibirkštis, genijaus lemties, mirties ir nemirtingumo temų. Tai nebuvo naujiena kompozitoriaus kūryboje, šios idėjos skausmingai liejosi anksčiauose kūriniuose, ypač Keturiolikoje simfonijoje, tačiau Dievo valios motyvas Michelangelo sonetuose ypač pabrėžtas, kas, matyt, lėmė negatyvų sovietinių atiestų požiūri. Sunku patikrinti, ar siuita buvo dažniau atlikama sovietinių metais ir vėliau, tačiau naujam gyvenimui ją 2007 m. prikėlė Dmitrijus Chvorostovskis su Vladimiro Spivakovo diriguojamu Rusijos nacionalinės filharmonijos orkestru. Matyt, kūrinio tarptautinę sklidą riboja ir rusų kalba, sunkiai įkandama Vakarų atlikėjams.

Almu Šviliui rusų kalba ir rusų muzikos stilistika – ne kliūtis, jis

gimės ir augės sovietinėje Lietuvoje, vokalą studijavo LMTA Vladimiro Prudnikovo klasėje, o nūnai penkiolika metų sėkmagai daro karjerą Vokietijos, Austrijos, Olandijos, Belgijos operos teatruse, Alto muzikiniam teatre Esene turi nuolatinį kontraktą, už meninę veiklą yra pelnės apdovanojimų. 2006 m. jis dalyvavo „Sugrīžimų“ festivalyje Vilniuje. Tašyk galėjome pastebėti daug žadančias dainininko intencijas, o šiomet jau pasidžiaugti vokaline branda, išaugusius pasitikėjimu savo meninė intuicija, įvaldyta scenine laikysena ir organiška balso bei artistinės raiškos derme. Šostakovičiaus siuitą Šviliui perteikė kaip didžiulę menininko lemties dramą – talento saldybės ir naštos, meilės jėgos, švelnumo ilgesio, gyvenimo prasmės ir sarkazmo, genijaus abejonių ir nevilties, Dievo malonės troškimo, mirties baimės ir nemirtingumo vilties simfoniją. Pasak Šostakovičiaus sūnus Maksimo, tėvas norejo, jog būtų žinoma, kad šiai siuitai jis laikas savo Šešioliktaja simfonija (netrukus po premjeros kompozitorius parengė siuitos versiją balsui ir orkestrui). Almo Švilpos epinis-filosofinis kūrinio atlirkimas patvirtina kompozitoriaus viziją. Kūrinys nesubyrėjo i 11 sonetų, o perėjo visą genijaus dramą (Michelangelo sonetuose Dante – dieviškojo genijaus prototipas) tarsi stacijas, Kristaus kancių kelio apmąstymus. Kylanti pirmųjų keturių sonetų emocienė ir psychologinė įtampa prasiveržė penktajame sonete „Rūstybė“ (pavadinimus sonetams sumanė kompozitorius), tapusime kūrinio kulminacija, o aštuntojo – „Kūrybos“ – dramatizmas išsiliejo lyžmogis, kuriuo pykčio proveržis prieš Dievo valią, vienintelį genialumą garantą. Siuita baigėsi šviesiai – kūrybos amžinybės viltimi. Gerai dramaturgiškai apmąstyta ir išjaustą Švilpos interpretaciją sustiprino Audronės Juozauskaitės skambinimas, tembrinių ir dinamininių niuansų skalė. Turint galvoje, kad abu muzikantai neturi galimybės nuolat kartu koncertuoti, drauge rengti programas, glaudinti stilistines nuo-

Almas Švilpa

D. MATVEJEVO NUOTR.

statas, šis atlirkimas pelno didelę pagarbą ir liudija abiejų profesionalumą. Turėčiau tik vieną prie-kaištą: kūrinio tekstas sudėtingas, gausus poetizmą, todėl pasigedau koncerto programėlėje išrašytų visų 11 sonetų teksto. Argi tai ne savai-me suprantamas lükkestis tarptautiniame festivalyje, juolab pastaruoju metu nacionalinės filharmonijos koncertuose jau pastebėjau šiai se-nai visur priimtą elementarią paslaugą?

Antroje koncerto dalyje Šviliui perteikė savo sukauptą žemos testitūros baritono ir boso sceninių personažų galeriją nuo Händelio iki Wagnerio. Dainininko balsas – didžiulis, kupinas šiltą, aksominių obertonų. Regis, tokį galinę balsą sunku suvaldyti, tačiau Švilpos technika nepriekaištinga, smulkūs pasažai Heraklio arijoje to paties pavadinimo Händelio oratorioje tarytum nereikalavo pastangų, liejosi lygiai ir laisvai. Komškas Farlafo Rondo iš Michailo Glinkos operos „Ruslanas ir Liudmila“ pa-liudių dainininką esant puikū bufo ampliu atstovą (ši vaidmenį jis atliko Maskvos Didžiajame teatre 2011 m. rudenį, transliavo prancūzų Mezzo TV kanalas ir Euroradijas, Lietuvoje – LRT programa „Klasika“). Interpretaciniu požiūriu kaip jausmingą muzikinio teksto ir personažo išgyvenimo perteikimą išskirčiau ir Aleko kavatinių iš Sergejaus Rachmaninovo to paties pavadinimo operos, o rečitalių vainikavo skausmingas ir jausmingas Olando monologas iš Richardo Wagnerio „Skrėjančio olando“. Ir vis dėlto vieną prie-kaištą artistui turėčiau: diktacija. Suprantu, kad tokiam žemam, obertonu sklidinam balsui artikuliuoti prie balses nėra paprasta, tačiau Almas Švilpa šiuo rečitaliu įrodė, kad yra aukščiausios klasės profesionalas. Tai reikška, kad ir reikalavimai – patys aukščiausiai.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

ansamblio garso nebuvu girdėti nė pirmosiose eilėse.

Džiaugiantis tikrai pas mus retai atlikama programa iš senųjų Europos viduramžių rankraščių (kažkodėl programoje nuskambėjo ir vienas XVI a. Orlando di Lasso motetas), mažiau entuziazmo sukėlė interpretaciją ir atlikimas. Kartais stebino giesmių garso aukščio pasirinkimas, kai giesmėje,

neišlaikant priegiesmio-eilutės derminės vienovės, pasirenkamas atsitiktinis *versus* aukštis („Viderunt omnes“ iš Paryžiaus Notre Dame mokyklos). Klausimų kilo dėl nuolatinės kai kurių solistų intonacinių syravimų, akivaizdžių ne vien ankstyvosios polifonijos kūriniuose, bet net ir monodijoje; glumino ir savitas kai kurių solistų vokalas, silpna teksto raiška. Nors mūsų senosios muzikos mėgėjai nedžiaznai turi progų pas-

klausyti viduramžių muziką atliekančių ansamblų iš užsienio, jie yra dziaugęsi grandu „Hilliard Ensemble“ (net keletą kartų), „Ensemble Gilles Binchois“, „Ensemble Organum“ ir puikių jaunu kolektyvų „Amarcord“, „Trio mediaeval“ muzikavimui, kurių atlikimo kokybę neteko suabejoti. Taigi ši kartą norisi klausti festivalio organizatorius, kodėl buvo pakvietas būtent šis ansamblis? Gal pasirinkta dėl ankstesnių nuopelnų ar

vardo – ansamblio kompaktinės plokštelių (išleistos 10-ajame dešimtmetyje) su panašia programa buvo tikrai aukšto meninio lygio. Palyginti su irošais, programą Vilniuje atliko ir ne visai tie solistai (neišvydome ir dirigente pristatytos ansamblio vadovės Anne-Marie Dechamps, kuri pati kaip sopranas koncertuodavo drauge su ansambliu), taigi neaišku, ar Vilniaus klausytojai gavo itin „ekonominę“ koncerto versiją, ar ansamblis savo

aukso amžių tiesiog išgyveno prieš keliolika metų. Taigi, manyčiau, ir kitiems, pasiilgusiems viduramžių „autentikos“, neužteko vien dailių solistų apsiaustų, „dvasingų“ vaikščiojimų po bažnyčios erdvę. Ši kartą muzika nenušvito ryškiomis viduramžių katedros vitražo spalvomis, o perfrazuojant pradžioje pristatytą daug žadantį pasakojimą apie Ješę, ansamblis „neišdaigino atžalos, iš jo šaknies nepražydo pumpuras“.

Post(e)migracinių teatras

Tarptautinis teatro festivalis „Kontakt“

PABAIGA. PRADŽIA NR. 23

Rasa Vasinauskaitė

Lenkų režisierė Monika Strzepka ir dramaturgas Paweł Demirski neslepia esantys kairieji. Tie ankstesni šios poros spektakliai, tiek „Kontakte“ parodytas „Jokūbo S. vardu“ turi aiškų kritikos adresatą – šiandienę socialinę ir politinę santvarką, kuri ne tik nesuteikia žmogui laisvės, bet dar labiau jį supančioja. Per spektaklio aptarimą aktoriai pasakojo, kad pradėjė dirbti režisierė ir dramaturgas ēmė pa-skolą butui, ir kai kurios situacijos natūraliai atkeliavo ir į pjesę, ir į sceną. Tačiau paskola – tik viena iš „Jokūbo S. vardu“ linijų, nes vienu metu gimus spektaklis ir tekstas prabyla apie taip ir nejiveikta baudžiavos jungą, į kurį, nepaisant kruvino išsivadavimo, dabar yra įkintyti visi.

Pagrindiniu spektaklio veikėjui, savo ištuštinamą situacijos epi-centru režisierė ir dramaturgas pasirinko baudžiauninkų sukilimo vadą Jakubą Szelą. Jo žiaurumas, šakėmis žudant šlēktas, lėbavimai ir sūnaus dresūra tampa spalvingais Jokūbo paveikslo ir jo aplinkos potėpiais. Tačiau spektaklis nėra senųjų laikų restauracija. Režisierė ir dramaturgas lengvai laviguoja tarp 1864, 2012 ir 2021 m., suteikia veikėjams šiuolaikiškai „istorišką“ padažą (kartais kostiumai keičiami, kartais su istoriniais atsiduriama dabartyje) ir taip montuoja „nurtukstančias ir vėl sugrižtančias“ veiksmo linijas, kad spektaklis įgyja tarsi nesibaigiančio chaoso, nesiliaujančio košmariško sapno išpuštį. Ši chaosą užkuria pats Jokūbas, kaip šėtonas ir maištininkas, ir kartu – kaip komivojažierius Vilis Lomanas iš garsiosios Arthero Milliego pjesės „Komivojažierius mirčius“ (1949). Istorinės ir literatūrinės paralelės, aktualios citatos ir tiesioginiai bendravimas su žiūrovais, muzikiniai intermai (nuo roko muzikos iki baladžių ir liaudies dainų) ir ekrane pasirodantys epizodų pavadinimai (pvz., „2012. Vidurinioji klasė jaučiasi apgausta“, „Komivojažierius Vilis Lomanas prieš mirtį išmokėjo namo kreditą“, „Egiptas – savižudžių naktis“, „Baudžiavos panaikinimo šventė“), juolab ekspresyvi aktorių vaidyba kuria aštrą, itaigų, daugiaibriaunį sceninį reginį. Spektaklis vaidinamas žiūrovams sėdint scenoje, tačiau ir ją režisierė sugebėjo paversti išpūdinga skirtingu laiką ir erdvę maišalyne (scenografija ir kostiumai Michalo Korczowieco): nutriušė baldaip ir gausybė rakandų aikštelių šonuose, metalinių konstrukcijos, pakylas ir nuolydžiai, šaldytuvas ir tarsi sniego ar smėlio (Egipto epizodas) pusnys pramašiu su 20 eurų banknotais. „Tu turi vieną dieną, gali daryti viską, ką manai esant teisinga; viskas, ką padarysi, bus gerai... Aš ējau sniegui ir svarsčiau – ką galima padaryti per vieną dieną?“ – spektak-

lio pradžioje sako Šelia ir kažką darysti, pakeisti tai, kas sunkina padėti, siūlo kitiems. Šie atsainiai numoja ranka: „O ką mums keisti? Paimsim iš banko pinigų ir važiuosime į Tailandą...“

„Jokūbo S. vardu“ neabejotinai yra persmelktas pasipriešinimo, net sukiliomo dvasios. Ir Šelia čia – kaip lakmusas, priverčiantis susigažinti anaipolt neidealią istoriją, arba kaip veidrodis, atspindintis esamą ir net būsimą savo praeitį užgriažiusi, šaknų išsižadėjusių vidurinių, juolab jaunosis kartos atstovų situaciją. Tokia ji, anot kūrėjų, neturi perspektyvos. Tačiau kartu Šelia – tai tévas, tas pats komivojažierius Lomanas, mažas žmogelis, ant kurio pečių gula sudužusios šeimos viltys ir kurį, gėdydamiesi jo kilmės ir girtuoklystęs, nuolat uja vaikai... „Prieiti prie žmogaus ir trenkti jam delnu, prablaivinti, o paskui – kumščiu į nosį. Koks skirtumas, kokiam gule guldėti randiesi? Bankininkų racionalizmo ar mano... Pone premjere, jūs pavogéte mano karpienę... Ministras taip pat vagia karpius iš departamentų valdytojų... Aš nesitikėjau, kad tai nutiks man laisvoje šalyje... Tačiau, žinoma, kitaip negalima. Ponas Šelia, tu nori, kad grįžtai tai, kas vyko XX amžiuje? Ne. Nemoku sakytai laidotuvų kalbą, ypač kai reikia laidoti gyvenimą ir viltis, kurios dar kaip reikiant neprasidėjō... Mes nespėjome priygti tam, kas europose jau baigiasi... Man gaila tų, kurie švenčia ne savo šventes, kiniškais megztiniais vilkinčių žmonių, kuriems dabar galima atidaryti savo firmas gulint lovose; naujame mieste jie turi mokytis naujo elgesio, nauju žodžiu, kad išskrovotų savo vjetos lopinėli... Kas jums sugalvojo dvarininkų šaknis? Kas privertė išsižadeti savo valstietiškų sukilių istorijos ir vius aprengė dvarininkų marškiniais? Kur ir kam tu leidai pasakoti apie save ne tavo istoriją? Kad ištrūktum ir pabégum? Kur? I ką?... – skamba išiūcio ir nevilties kupinė Šelios/Lomano monologas epizode „Antkapio užrašas“.

***

Jauno menininko apdovanojimą už spektaklį „Rumunija! Pabučiuok mane“ pelnės rumunas Davidas Schwartzas (g. 1985 m.) kuria neprieklausomoje trupėje „tangaProject“ ir vadovaujasi aktyvaus meno idėja. Bogdano Georgescu tekstas, 2004 m. kurtas kaip eksperimentinė 10 minučių pjesę, pirmą kartą buvo suvaidintas 2006 m. Niujorko „59W59 Theatre“. Dabartinė pjesės versija ir pagal ją statytas spektaklis buvo parodyti 2010 m. Visbadene, „Nauju spektaklių iš Europos“ festivalyje. Klausantis abiejų menininkų Torūnėje, neapleido jausmas, kad tikrasis spektaklio autorius yra ne režisierius, o dramaturgas, ne tik įkūrėjas „tangaProject“, bet ir sukū-

„Griuvėsiai/Razvalinai“

ręs ne vieną projektą, griaunantį bet kokius kanonus ir kritikuojantį bet kokį institucinį meną. Tokia nuostata persmelktas ir „Rumunija! Pabučiuok mane“, statytas Nacionaliniamoje teatre Jasuose.

Bedarbi Neagoe, studentę Vasilį ir pensininkę Renatą, siekiančius ištrūkti iš Rumunijos, aplinkybės suveda traukinio į Bukareštą kupę. Kelionės metu nuo Širdies smūgio miršta Renata, pro kupę langą nuo policininkų pabėga Vasilis, o Neagoe, kuriam buvo patikėta užmegzti ryšius su Stambulo narkotikų prekeiviais, netyciai įmetą į upę saugotą kaip akies vyzdys diplomatą. Spektaklis baigiamas televizijos reportažu apie nuolat vėluojančius Rumunijos traukinius – kiekvienam šimtui kilometrų vėluojama po dvi minutes, tad per metus susidaro 900 dienų, tačiau geležinkelis vis tiek išlieka saugiausia transporto priemonė... Vis dėlto svarbiausia čia – ne trūkčiantis, trumpomis vaidybinių scenomis ant važinėjančių platformų pristatytas siužetas, o spektaklio „antūražas“, kurį kuria „choras“. Dvi merginos ir du vaikinai, įrengę avансenoje ištisą daiktų ir maisto produktų sandėlį, be paliovos skambina, brūžina, daužo, pilsto ir taško, formuodami kiekvieno epizodo garsą ir kvapą. Garsai virsta nesiliaujančiu triukšmu, o kvapas – tiesiogine žiūrovų ataka (maišant produktus ir esencijas į juos nukreipiamas ventiliatorius), kurios neatlaiko net toliausiai nuo scenos sėdintys žiūrovai. Sakyčiau, pati Rumunija spektaklyje virsta triukšmo ir smarvės šalimi, kurioje, kaip dainuoja choras, arba reikia prisitaikyti gyventi, arba bėgti iš jos, kur akyks mato.

Aptariant jauno rusų režisierius Kirilo Vytopovo (g. 1984 m.) spektaklį „Griuvėsiai/Razvalinai“, statytą A. Kazancevo ir M. Roščinu Dramos ir režisūros centre, rusų kolegos neslepė susižavėjimo tektu ir nusivylimu spektakliu. Jurijus Klavdijevas (g. 1974 m.), viena ryškiausių rusų „naujosios dramos“ figūrų, paraše pjesę apie Leningrado blokadą ir jos metu pasitakiusius kanibalizmo atvejus. Auto-

***

Keista, bet festivalyje rodyti spektakliai beveik ignoravo naujias technologijas. Itin tikslingai ir tau-piai vaizdo medijas naudojo tik du režisieriai – prancūzas Fabrice'as Murgia („Žmogédry liūdesys“) ir amerikietė Annie Ryan („Drąsuolis“). Murgia (g. 1983 m.) dirba Nacionaliniamoje prancūzu teatre Briuselyje; jo „Žmogédry liūdesys“ – tai 2009 m. pagal tikrą paauglio savyžybės istoriją kurtas spektaklis, kuriamie tikrovė ir virtualus pasaulis taip susipynę, kad išprovokuja pačias netikčiausias ir žiauriausias pasekmes. Ši spektaklį teko matyti 2010 m. Strasbūre, jaunų teatro kūrėjų festivalyje „Premjera“, teko apie ir rašyti („7 meno dienos“, 2010 06 11), tad nesikartosi. Čikagietė aktorė ir režisierė Annie Ryan (1995 m. persikėlė į Dubliną ir įkūrė teatrą „Corn Exchange“). Per savo gyvavimą teatras ne kartą buvo ivertintas įvairiais prizais – Ryan savo spektakliuose siekia atversti naujas aktoriaus judesio, kūno kalbos galimybes, akcentuoti vaizduotės pasaulį. Per aptarimą režisierė pajuokavo, kad į Dubliną ją atvedė meilė Joyce'ui, jo „Dubliniecius“ ji rengiasi statyti kitais metais. Na o Torūnėje parodytas „Drąsuolis“ 2011 m. susirinko svarbiausius Edinburgo „Fringe“ festivalio ir Škotijos teatro apdovanojimus.

Po festivalio teko skaityti vieną itin triukinančią „Drąsuolio“ recenziją ir priekaištus už vėjas paleistus 80 000 zlotų – tiek spektaklis kainavo „Kontaktui“. Net jei beveik valandos su puse šiam vaidinimui buvo aiškiai per daug, „Drąsuolio“ beviltišku nepavadinčiau. Priešingai – sutrumpintas jis galėtų būti vienas iš šiuolaikinių monospektaklių pavyzdžių. Paulas Reidas niekada nesimokė pantomimos, tačiau jo kūno, judezių kalba itin išraiškinga. Vienas tuščioje erdvėje, tik fone keičiantis vaizdo kadrams, akimirksniu „persikūnydamas“ į skirtingus personažus, išgarsindamas kiekvieną palytėtą daiką ir aplinkos triukšmus, aktoriųs surukuria šiurpia baikštus biuro taurautojo virsmo terminatoriumi viziją. Šio virsmo priežastis – graži sekretorė, kurios jis nedrįsta užkalbinti, todėl drąsinasi namuose žaisdamas kompiuterinius žaidimus. Ir tiki tuomet, kai žaidimai tampa tikrove, kai ima keistis jo kūnas ir elgesys, vaikinas ne juokais išsiesta ir stoją į kovą su savo nuožmioju „antrininku“. Žiūrint spektaklį svarbi ne istorija, o jos pateikimas – kūrėjai sujungia kafkiską ir siaubo filmų stilistiką, scenos erdvė įgyja paslaptingo ir priešiško pasailio vaizdą, personažai, kuriuos įkūnija Reidas – groteskiškus, iškreiptus pavidalus. Apskritai spektaklis priartėja prie „hiperekspresionizmo“ (jo aliuzijas sustiprina

Miltinio ragai

Kultūros problemos Juozo Miltinio teatro veidrodyje

Audronis Liuga

Juozo Miltinio teatras vėl „ant bangos“. Iš šviesaus atminimo teatralų sostinės šiandien jis tapo skandalų centru. Legendinio teatro likimas kelia aīmanas dėl jo įkūrėjo vardo nickinimo. Tačiau nesubebkit raudoti. Ar nematot virš nesibaigiančių rietenų verpeto kyšančių šelmiškų paties Maestro ragų?

Legendos reiškia daug. Ypač kai jos pasitelkiamos apginti vienokias ar kitokias pozicijas. Irodymas – žiniasklaidos formuojama nuomonė, kad dabartinė Juozo Miltinio teatro situacija simbolizuoją nacioninės kultūros žlugdymą ir mažų mažiausiai šventvagiška svarstyti apie galimas jo pertvarkas. Kažin ar Miltiniui tokie svarstymai nebūtų sukelę juoko. Juk jis pats, nepataisomas maksimalistas, savo teatro likimą nujautė dar 1975-aisiais, matydamas vis didėjanti prieštaravimą tarp teatro institucijos ir jo pirmių idėjų. Nereikia pamiršti, kad Miltinio teatras gimė iš studijos ir būtent studijinė darbo forma jam buvo kurybinio įkvėpimo šaltinis. Jo išsekumas reiškė ir paties teatro pabaigą. Pranašiškai skamba anuomet trupės aktoriams išsakyti jo žodžiai: „Aš galiu dabar pasakyti, tikrai, draugai, kad po mano išėjimo čia bus siaubinga anarchija. Tikras dalykas. (...) Studija užsibaigs, tai gi, viskas užsibaigs – bus buvęs fenomenas, keistas fenomenas gyvenime, Panevėžio gyvenime. Jokios krypties nėra, absoliutiškai, tokios individualios, ieškančios, galvojančios apie visumą.“

Didžiausias Panevėžio dramos teatro paradoksas yra tai, kad ilgus metus gyvuojantis kaip valstybinė institucija ir šloviniantis Miltinio vardu jis pamiršo pačias savo ištakas. Šiame teatre buvo galvojama, kaip jis išlaikytų (prisidengus Miltinio vardu), bet ne kaip atkurti. Aišku, neįmanoma ižengti į tą pačią upę – niekas neatkurs buvusio teatro pirmavaizdžio. Tačiau kalbu ne apie tai. Šiandien kaip niekad aštriai iškyla klausimas – kas galėtų šiame teatre įkvėpti ir palaukti nuoseklų kurybinį procesą? Kam tai pavyktu padaryti su kurybine drąsa ir energija, negarbinant Miltinio stabo? Matyt, šio teatro likimas (arba prakeiksmas) yra

tai, kad jis prikelti gali tik individuus menininkas, ne administratorius. Tam reikia vienijančios kūrybinės krypties, apie kurią kalbėjo teatro įkūrėjas. Gal todėl, kad jos nėra, teatras ir nusipelno Maestro keršto?

Miltinis kaip nėkas kitas mokėjo išprovokuoti konfliktus, apnuoginančius prieštaravimų esmę. Šiandien Panevėžio teatro situacija, galima sakyti, apnuogina visos mūsų teatrų sistemos (ir net kultūros plėtėja prasme) problemas – vadyninio ir kūrybinio kultūros institucijos modelių konfliktą, centro ir savivaldos politikų nesusikalbėjimą, apskritai kritišką regioninės kultūrinos politikos situaciją.

Pastarųjų metų Juozo Miltinio teatro įvykių grandinė iškalbinga. Po kelių nesėkmingų ir net kuriožiskai pasibaigusiu Kultūros ministerijos rengtų konkursų, šio teatro vadovo 2010-ųjų pabaigoje buvo paskirtas Romas Vikšraitis. Dibrti meno vadovu jis pakvietė režisierį Rolandas Atkočiūną. Šmékstelėjo viltis, kad čia rusenės nesantaikos židinys pagaliau virs kūrybos aukuru. Ją stiprino meniškai originalūs R. Atkočiūno pastatymai „Hanana, kelkis ir eik“, „Vedybos“, sutelkė skirtingu kartu trupės aktorių ir pademonstravę mūsų teatre šiandien retą ansambliskumą. Tieša, buvo ir abejotinų kitų režisierų eksperimentų, bet meno vadovo siekis iškelti teatre kūrybinę kibirkštį suprantamas. R. Atkočiūno kūrybinę veikla neapsiribojo Panevėžio teatru, tuo pat metu jis dirbo ir Liepojos miesto teatre. Tačiau, sprendžiant iš minėtų spektaklių, jam tai netrukė formuoti naują Juozo Miltinio teatro meninį veidą. Tiksliu sakant – pradėti ji formuoti, nes viskas truko neilgai. Kaip perkūnas iš giedro dangaus trenkė žinia, kad R. Atkočiūnas atleistas iš teatro, „uz pravaikštą“. Aišku, tai buvo tik formaliai priežastis. Kas iškasė karo kirvi tarpt teatro direktoriaus R. Vikšraičio ir meno vadovo R. Atkočiūno, galima tik spėlioti. Bet išvada aiškai išsakytė – pralaimėjo teatras. R. Vikšraičiu i kažin ar pavyks užgniauti teatro kolektyve įsiplėkusį konfliktą vien su kviestinių režisierų pagalba. Ir jo geri norai atnaujinti šį teatrat gresia patirti fiasko. Matyt, tai pajutės kultūros

sio režisieriaus vardą. Dėl šio įvertinimo, kurį savo laiku yra gavę ir Eimuntas Nekrošius, ir Rimas Tuinas, galima būtų ginčytis – keista, kad gerausiojo vardu pelno ne vienoje iš trijų pagrindinių nominacijų neminėtas spektaklis. Vis dėlto šalia kitų festivalio apdovanojimų, kuriuos yra įsteigusios savarankiškos institucijos, šis atstovauja būtent festivalio organizatorių pozicijai. Be to, „Dugne“ buvo suvaidintas du kartus (vien festivalio svečiams ir vien žiūrovams) ir, reikiama manyti, antrasis išties atvėrė vi-

ministras Arūnas Gelūnas, nelaukdamas atomazgos, pasiūlė Panevėžio miesto savivaldybei perimti Juozo Miltinio teatro steigėjo teises...

Nemanau, kad R. Vikšraitis nori blogo Juozo Miltinio dramos teatru. Galbūt jis turi gerų idėjų, tačiau jas nustelbia nepamatuotos ambicijos. Pavyzdžiu, kaip suprasti R. Vikšraičio užsispirimą pačiam rinkti aktorių kursą LMTA ir nuo pat pirmų studijų metų jį atsivesti į teatrat? Ar R. Vikšraitis pajęgus vienas atsakyti už būsimų aktorių profesinį parengimą, ką jau kalbėti apie jų vietą teatre? Jei tokios intencijos kyla iš noro sekti Miltinio pėdomis, tai jos kvepia avantiūra.

Nemanau, kad legendinį teatrat nori sugriauti ministras A. Gelūnas. Jo kreipimasis į Panevėžio merą esmę, kad miestas apsvarstyti galimybę dalyvauti valdant Juozo Miltinio teatrat, skirtingai nuo žiniasklaidoje dominuojančios nuomonės, vertinu pozityviai, nors žiniasklaidoje dominuoja kita nuomonė. Bet ši mintis buvo išsakytai taip, kad susidarė išpūdis, jog ministras tiesiog vengia asmeninės atsakomybės. Žvelgiant atidžiau, negalima nepastebėti, kad šiandieninė Miltinio teatro situacija yra ne tik šio teatro, bet sisteminis kultūros politikos teatro srityje klausimas. Skubota ministro reakcija tik pademonstravo, kad Kultūros ministerija, deja, neturi iš aiškuos atsakymo.

Yra mažiausiai du svarbūs šio klausimo aspektai. Pirmas – finansinis. Suprantama, kad Kultūros ministerijai atsišakančiai vieno iš savo valdomų teatrų, pirmiausia rūpi, kas kompensuos jam skiriamus valstybės asignavimus? Miltinio teatro asignavimai (apie 2 mln. litų) nėra tokie dideli, tačiau aišku, jog vien tik miesto savivaldybei jie būtų sunkiai pakeliami. Galima, žinoma, galvoti apie mišrius teatro valdymo ir finansavimo formas, jei teatro steigėjais taptų savivaldybė ir Kultūros ministerija, tačiau to neleidžia dabartinis teisinis valsty-

bės teatrų statusas. O atidavus valstybės teatrą savivaldybei, vienintelis Kultūros ministerijos indėlis į jo veiklą galėtų būti menkas projektinis Kultūros rėmimo fondo finansavimas. Todėl svarstant valstybės išlaikomą regionų teatrų ateities problemą pirmiausia reikėtu išspręsti jų teisinio statuso ir steigėjų klausimą taip, kad ne vien savivaldybei būtų užkrauta visa jų išlaikymo našta, bet ir valstybei tektų tam tikri įsipareigojimai ir atsakomybė už jų veiklą. Toks mišrus regioninių teatrų modelis veikia ne tik kai kuriose Europos valstybėse, bet ir kaimyninėse Latvijoje, Estijoje.

Žinoma, yra skirtingos jo formos (valstybė nebūtinai turi tapti teatro steigėju, bet garantuoja tam tikrą metini finansavimą jo kūrybinėms programoms), tačiau iš esmės jos užtikrina valstybės dalyvavimą pagrindinių šalies teatrų veikloje. Svarbiausia, kad šitaip pati miesto bendruomenė skatinama rūpintis savo kultūros židiniu. Tai yra vienos pamatinė modernios regioninės kultūros politikos postulatų.

Kitas klausimo aspektas – moralinis. Labiau nei ministro kreipimasis į Panevėžio merą mane suglumino ir mero, ir Miltinio teatro darbuotojų atsakas bei iš jo išplaukiančios dvi išvados: pirmiai – savivaldybė nesupranta, kodėl ji turėtų priimti kokią nors atsakomybę už vieną svarbiausią savo miesto kultūros įstaigą; antra – teatro darbuotojai išsitinkę, kad municipalinis statusas paverstų Miltinio teatrą saviveikliniu. Abi jos simptomiskai liudija, kad per du Nepriklausomybės dešimtmecius regioninės kultūros politikos (bent jau teatro) srityje nė kiek nepasiūmėta nuo sovietmečių susiformavusio mąstymo modelio. Centras, t.y. ministerijos reguliavimas ir globa, suprantamas kaip kultūros palaikejo garantas, be kurio ji regione nusmukty iki saviveiklinio lygio.

Suprask, Panevėžje nėra bendruomenės narių (menininkų, visuomenės veikėjų etc.), galinčių paveikti savo miesto vadovų pozūrių į Juozo Miltinio teatrat, norinčių matyti vienokią ar kitokią jo ateitį. Paniškai bijoma prarasti Kultūros ministerijos globą, pamirštant, kad ministerija gali pasiūlyti tik teatro srityje kuruojančio savo darbuotojo ir iš esmės nieko nesprendžiančios

ekspertų tarybos paslaugas. Labiausiai, žinoma, bijoma prarasti fiksuotus valstybės asignavimus. Pripižinkime, kad tai ir yra pagrindinis dalykas, keliantis valstybės išteigtą regionų teatrų siaubą, pasigirdus kalboms apie jų pertvarkymą į municipalinius. Visa kita – tik tušti žodžiai krantant atsakomybės ir gluminant visuomenę.

Šiandien akivaizdu, kad sisteminė teatrų krizė pasireiškia ne tik tuo, kad valstybė skiria jiems per mažai pinigų. Kultūros ministerija nebepajėgia viena formuoti visų sau pavaldžių teatrų veiklos perspektyvą, tačiau ir neturi įrankių, kaip į jų sprendimą įtrauktį kitus partnerius. Situacija patinė į sisteminį kol kas nesprendžiamą. Ar Kultūros ministerija pradėjo dialogą su regioninė savivaldybėmis dėl funkcijų pasidalijimo? Ar nors kiek pasistumėta svarstant akivaizdžiai ydingos valstybės teatrų teisinės formos alternatyvas? Tiesa, būta teatrų vadovų susitikimų su ministerijos atstovais, teisininkais, tačiau juose tik išsakytos nuomonės. Todėl turime situaciją, kai gal skubotas, bet progresyvus ministro siūlymas atsisuka prieš pačią ministeriją. Kita vertus, galima prognozuoti, kad savivaldybių nenoras dalyvauti teatrų valdyme jau netrukus atsisuka prieš pačius teatrus ir juos lankančius miestiečius. Reikia pripažinti, kad kartais savivaldybė „priskaldo malką“, – tai liudija nesenas Kauno miesto teatrų jungimo pavyzdys. Tačiau jis taip pat parodė, kad aktyvus miestiečių ir kultūros žmonių dalyvavimas gali pakeisti išankstines politikų nuostatas. Tai irgi yra bendro kultūrinio miesto gyvenimo dalis.

Todėl neteisinga būtų mėtyti akmenis vien į Kultūros ministerijos „daržą“, negalvojant apie tai, ką savame „darže“ turėtų padaryti patys teatro darbuotojai, miesto vadovai ir miestiečiai, siekiantys išsaugoti garsiausio savo piliečio palikimą. Šūkis, kad valstybinis teatras yra svarbesnis už regioninių, neretai slėpia paprasciausia provincialium arba kūrybinę bejegystę. Miltinis geriau nei bet kas kitas žinojo, kad teatro, kaip kūrybinio organizmo, prestižas yra ne paveldimas, o užsitaraujamas. Ar jo vardo teatro patriotai, užuot aimanavę, sugebės tai padaryti?

ATKELTA IŠ 4 PSL.

baltais gremuotais aktoriaus veidas), sukurto pačiomis minimaliausiomis priemonėmis.

Beje, „Drąsuolis“ turi ryšį su prieš dvidešimt metų Edinburgo rodu ty ir „Fringe“ nugalėtoju tapusiu Oskaro Koršunovo „Ten būti čia“. Turbūt ekspresionistinė ar „kafkiska“ stilistika ir itaičia judesio kalba čia iki šiol išlieka neabejotinu teatrinių kūrybos idealu.

Torūnėje suvaidintas „Dugne“ pelnė Oskarui Koršunovui geriau-

sio režisieriaus vardą. Dėl šio įvertinimo, kurį savo laiku yra gavę ir Eimuntas Nekrošius, ir Rimas Tuinas, galima būtų ginčytis – keista, kad gerausiojo vardu pelno ne vienoje iš trijų pagrindinių nominacijų neminėtas spektaklis. Vis dėlto šalia kitų festivalio apdovanojimų, kuriuos yra įsteigusios savarankiškos institucijos, šis atstovauja būtent festivalio organizatorių pozicijai. Be to, „Dugne“ buvo suvaidintas du kartus (vien festivalio svečiams ir vien žiūrovams) ir, reikiama manyti, antrasis išties atvėrė vi-

sas mūsų aktorių virtuoziškumo ir režisūrinio sumanymo pusęs.

***

Peržvelgiu ankstesnius savo Torūnės festivalių įspūdžius. Paskutiniai rašyti 2005-aisiais. Prabėgo 7-eri metai. Ankstesniu buvo sakoma, kad tiek kūrybiškai gyvuoja teatras. Tačiau ankstesniu teatras buvo suprantamas kaip „sėslus“, i savo istorinę ir kultūrinę terpę jaugės organizmas, o dabar tai didžulis ir neapibrėžtas migruojančių režisierių, aktorių, tekstu laukas. Ir koks paradoksas –

kuo platesnė šios migracijos geografinė, tuo labiau teatras atrodo susitraukęs ir supanašęs. Vis dėlto yra viena esminė kliūtis, kuri neleidžia jam niveliuoti – tai kalba. Už jos drikiasi nematomi ir nesuskaičiuojami niuansai ir užuominai siūlai, kurie vis tiek nuveda spektaklį, kūrėja ar atlikėja prie lokalių, jo tapatumą apibrėžiančios erdvės. Kai vokiečių spektaklio „Pasiutė kraujas“ pabaigoje mokytoja prabyla turkiškai, sugriūva visos anksčiau deklaruotos tiesos – kalba tam-pa kraujuo ryšiu, sujungiančiu tuos,

kurie ją žino. Kai olandų spektaklyje „Degėsiai“ aktorių, o „Jokūbo S. vardu“ aktorė uždainuoja rusiškai, – tai reiškia ne politiškai korektiškai daugiau autiskumą, o tokia emocinė išraiška, kuri galima tik savo kalba. Tad nors kūrėjai migruoja, skatinami ir šiuolakinės gyvenimo, ir teatro tikrovės, mano kalba kalbančiuose spektakliuose nenorečiau, kaip sako Jokūbas Šelia, švęsti ne savo švenčių.

Abstrakti grafika įvairiomis priemonėmis

Paroda „Sezonas“ galerijoje „Kairė-dešinė“

Eglė Juocevičiūtė

Kai kuratoriai ar galerininkai eksponuoja grupinę parodą, sudarytą iš įvairiomis priemonėmis sukurto darbų, daugiausiai laiko užima atskirų darbų sujungimas į vizualias ir idėjinės grupes bei šiu darbų grupių jungčių ir ribų nustatymas. Bandant sukurti nuoseklų kelių skyrių ekspozicinį pasakojimą, galerijos ar parodų rūmų patalpų dydis ir jų išsidėstymas gali būti arba išsielbėjimu, arba kliūtimi. Didelės sales racionaliausia padalinti laikinomis sienelėmis, o mažose salėse sunku išsiektoti. Grupinėse parodose, kurios yra konkretčiai galerijai skirtas meninis projektas (kiekviename parodoje esančių kūrinių turi aiškią atsradimo parodoje priežastis ir pasekmes, o pakeistas kitu kūriniu pakeistų ir parodos idėja), galerijos patalpos tampa kuratorių vaizduotės ribomis, vaizduotės sienomis, lubomis, grindimis ir perėjimais, kur kūriniai randa savo vietą gerokai anksčiau, nei iš tiesų yra pakabinami.

Galvojant apie pagal patalpas susiformuojančią kuratorių vaizdutę, galerija „Kairė-dešinė“ yra unikalus pavyzdys. Jos trys ekspozicijos salės yra išdėstytos per du aukštus ir abipus laiptinės. Tai reiškia, kad pereidamas iš vienos salės į kitą perėini neutralią, su paroda nesusijusią erdvę, išeini iš parodos ir vėl į ją

Vidminė Stasiulytė. Instaliacijos „Homo“ fragmentas. 2012 m.

J. LAPIENIO NUOTR.

jeini. Šios architektūrinės aplinkybės nulemia galerijoje vykstančių parodų pobūdį – dažniausiai atskirose salėse ar bent atskiruse aukštose vyksta skirtinės parodos. Birželio 5 d. čia atsidariusi jaunųjų menininkų paroda „Sezonas“ yra vienas iš retų bandymų išnaudoti vienės galerijos patalpas vienam projektiui (pernai kovą vykusi pirmoji paroda „Sezonas“ tilpo į galerijos salę „+“ trečiam pastato aukštė).

Iš parodos spaudos pranešimo galima suprasti, jog šiometinio „Sezonos“ vienijanti idėja yra socialiniai ritualai. Vis dėlto darbų socialinis pobūdis akivaizdus tik darbų apra-

šymoje, žiūrint į darbus daug svarbesnė ir paveikesnė atrodo jų visų formaliai kokybė. „Kairė-dešinė“ yra grafikos galerija, o iš šio „Sezonos“ kuratorė yra grafikė Laura Grybkauskaitė. Grafinės visų parodoje eksponuojamų darbų savybės akiavardžios net ir stengiantis nekreipiantis dėmesio į institucijos pobūdį.

Pirmajame „Sezone“ dalyvavusiu menininkui disciplinos buvo vienės pagrindinių atspirties taškų – nagrinėtas dažniausiai sunkiai sugretinamų grafikos ir skulptūros santykis, o ją koordinavo skulptorė Marija Šnipaitė kartu su Laura Grybkauskaitė. O šiai metais parodoje dalyvauja dvi grafikės – Laura Grybkauskaitė ir Eglė Jakutavičiūtė, dvi dizainerės – Giedrė Anužytė ir Vidminė Stasiulytė ir videomenininkė Simona Žemaitytė, tačiau autorių disciplinos parodų lydinčiuose tekstuose néra akcentuojamos. Nors darbams sukurtos priemonės akiavardžiai parodo skirtinę technologinę menininkų išmanymą – grafikėms parodoje atstovauja jų giliaspaudės grafikos atspaudei, dizainerėms – interaktyvi ir kinetinė instalacijos, o Simonai Žemaitytei – jos videodarbas, visus kūrinius, mano galva, jungia grafinio estetizavimo nuostata, mėgavimasis įvairiomis emocinėmis galimybėmis, kurias suteikia juodos ir balto spalvų derinys.

„Sezone“ akivaizdžios trys skirtinės emocinės įkrautos salės, kuriose judama nuo konkretumo ir statiskumo prie abstraktumo ir judėjimo. Dešinėje salėje sutelkti „grafiskiausiai“ parodos dalis: Lauras Grybkauskaitės „Plyšys“ (ofortas, meicotinta, 2011) ir Eglės Jakutavičiūtės „Peizažas. Siena“ (ofortas, 2011) įreminia erdvę, skirą žiūrėti Simonos Žemaitytės videodarbui „Išėjimas“ („Exit“, 14 min, 2010). Pastarasis Lietuvos šiuolaikinio meno aktualijoje žinomas kaip kūrėjas, 2011 m. pelnės vieną iš 15-osios Talino grafikos trienalės prizų. Fil-

me užfiksotas Vilniaus laidojimo rūmų darbo procesas, jo ritualinis pobūdis. Stasiuka kamera kadruojami skirtinės patalpose palengva vykstantys darbai (šluojamos grindys, karpomos gelės, spausdinama velionio nuotrauka, velionis rengiamas), kurie priartintame kadre tampa judančiais grafiniai etiudai. Ši ispūdį sustiprina ir filmo spalvinė skaliė: jis néra nespalvotas, tačiau Jame beveik néra ryškių spalvų, viskas pilkšva. Be to, Jame néra žodžių ir žodinio pasakojimo – informacija perteikiama vien vaizdu, komunikacija grafiniais ženklais pabrėžiama keliose piktogramose (pavyzdžiu, ryškiai keliose kadruose spalva išsiskiriantis „Ieiti draudžiam“ ženklas ant durų, pro kurias jeina laidojimo rūmų darbuotojai). Filmo vaizdai prasideja bendro naudojimo patalpose ir pamažu artėja prie kambarėlio, kur yra kūnas – taip ir kadruotėje judama nuo bendro prie itin artimo plano, vaizdas tampa intymesnis ir kartu abstraktesnis (sunku greitai perprasti, kuri velionio kūno dalis yra tam tikra šviesių ir tamsių dėmių kompozicija).

Jakutavičiūtės „Peizažas. Siena“ yra per vieną iš galerijos sienų ištešta grafikos atspaudojuosta. Juose kartojausim smulkus tapetų ornamentas, tarsi vadovaujamasis konceptualus nuoširdumo nuostata – kam kurti giliamtinkšta meninė iliuzija ant sienos kabinamame popieriaus lape, jei meno kūriniu privačiuose namuose dažnai tik papildinė tapetų sukuriamą dekoratyvųispūdį. Vis dėlto, jei teisingai supratute šią nuostatą, Jakutavičiūtės atspaudoai tam yra pernelyg grafiški, jautrūs ir mistiški: ornamentas yra itin smulkus, dėl raizymo ranka kiekvienas šiek tiek kreivias, dėl to unikalus, o įvairaus kontūro susiliejančios tamšios dėmės kuria mistišką šešeliais aptemdytu ar permirkusių aplisto namo sienųispūdį.

Grybkauskaitės „Plyšys“ – nedidelio formato juodas stačiakampis su baltu trikampiu plyšiu dešiniame kampe – yra mažiausias ir dėl to nepastebimiausias darbas parodoje. Pa-

cios menininkės siejamas su menininko vertės ir savivertės įvaizdinimui, žiūrint iš šono atrodo gerokai universalesnis, įvaizdinantis bet kokiam reiškinę randamus netobulumus ir galimybę įterpti. Tam tikra prasme, savo universalumu, grafiniu minimalumu ir abstraktumu „Plyšys“, kaip ir dera parodos kuratorės kūriniui, veikia kaip parodos išvara – darbus parodoje susieja universalus ir abstraktus grafiškumas.

Dėl ekspozicijos Dešinėje salėje konceptualumo klausimų kyla ne labai daug, o Vidminos Stasiulytės instalacija „Homo“ (2012) Kairėje salėje ir jos su Giedre Anužytė igyvendinta instalacija „Odė Lietuvai“ (2012) salėje „+“ turinė tiek meno, kiek „jdomiosios fizikos“ parodos bruožų. „Homo“ paperka galimybę susikurti stebuklą pačiam: stumdydamas magnetą padėklo apačioje, judini ant padėklo viršaus sudėtas smulkias dvių spalvų metalo drožles. Stovas su metalu, magnetu ir stikliniu gaubtu pastatytas tamsioje patalpoje, išryškintas taškiniu apšvietimu nuo lubų, suteikančiu dramatišką kontrastą metalo kalnams ir padedančiu sukurti grafinius abstrakčius piešinius iš organinių paskui magnetą judančių dalių. Šią interaktyvą instalaciją lydi Šarūno Akelaičio ir Zbignievo Bartosevičiaus videodarbas (2012, muzika Antano Dombrovskio), kuriamo matome panašius vyksmus kaip ir ant padėklo, bet čia jie su jungtis su elektroninių garsų kompozicija. Abstraktus videovaizdas, ypač sugretintas su užburiančiu realiu objektu, atrodo veikiau kaip elektroninės muzikos kūrinių atlirkumi skirta vizualizacija, nei savarankiškas videodarbas. Jei jo nebūtų, mano galva, ekspozicijai nieko nepritrūktų.

Instalaciją „Odė Lietuvai“ sudaro permatomo plastiko plokštė per visą patalpos aukštį, prie kurios pritvirtinti plastikiniai vėjo malūnėliai, o juos suka iš prie lubų pritvirtinto vamzdžio tekantis vanduo. Šią instalaciją lydinčiame tekste užsimenama apie emigraciją kaip vieną iš kūrybos priemonių ir atsinaujinančios energijos menininkui paieškas (kas idėjiskai prieštarauja instalacijos veikimo principui – vandenį į virš pumpuoja elektra, o ne malūnelių sukimosi maitinamas generatorius). Instalacija apšviesta ryškiai ir šiek tiek iš šono, todėl pagrindiniu ekspozicijos vaizdo veikėjų tamša tamsūs vandens srovelių ir besusukančių malūnelių šešeliai ir atspindžiai nuo plastikinių paviršių. Todėl ir čia, atrodo, gražus judantys grafiškas vaizdas veikia pats, o norint juo galima iliustruoti įvairias idėjas, nes jis iš esmės konceptualiai nepagrįstas.

Tad perciinant iš salės į salę patenkama į vis mažiau konceptualiai pagrįstą ekspoziciją, tarsi vizualus ir idėjinis krūvis parodos organizatoriams laiptinėje šiek tiek išsipyly. Tačiau, nors ir skirtinė pajėgumui, trys skirtinės parodos ekspozicijos atskleidžia vieną konceptualią ir estetinę nuostatą, gaila, nesuformuluota paroda lydinčiuose tekstuose.

Paroda veikia iki birželio 23 d.
Vilniaus grafikos meno centro galerija
„Kairė-dešinė“ (Latako g. 3, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 11–18 val.,
šeštadienį 11–15 val.

Kronika

MMC gyvai: Mindaugo Lukošaičio piešinių peržiūra

Modernaus meno centras laikinosiose patalpose (Literatų g. 8, Vilnius) pradeda naują veiklą – atviras kolekcijoje-archyve esančių kūrinių peržiūras.

Per keletą gyvavimo metų MMC spėjo sukaupti apie tris tūkstančius profesionalaus meno (tapybos, grafikos, fotografijos, videomeno, skulptūros) kūrinių. Kolekcija sparčiai kaupiama toliau. Iki šiol dau-

gumą jų buvo galima apžiūrėti tik virtualiai – MMC svetainės galerijoje – www.mmcentras.lt.

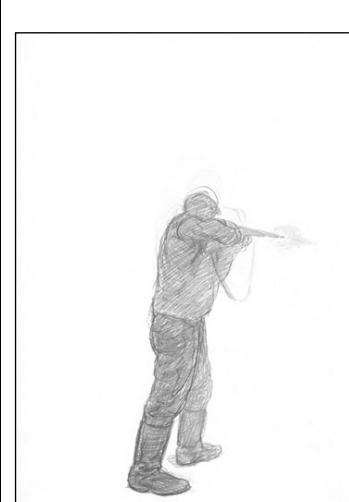
Kadangi reprodukcija negali per teikti visų originalo savybių, nuo šiol kas savaitę MMC kviečia apsilankytis neformaliose įsigytų kūrinių peržiūrose. Vizualiojo Lietuvos meno nuo 1960 m. iki šių dienų peržiūros skirtos gyvam bendravimui ir diskusijoms.

Birželio 13–20 d. apsilankę MMC biuro patalpose galėsite susipažinti su Mindaugo Lukošaičio (g. 1980) piešiniais iš ciklo „Žyda“. Mano istorija“ (2010–2012 m.). Šis jauniosios kartos menininkas išsiskiria problemišką Lietuvos praeitį aktualizuojančiomis temomis (karas, partizaninis judėjimas, genocidas). Jo kūryboje atgyja išraiškingas realistinius piešinys ir įtaigūs siužetai.

„MMC gyvai“ peržiūros atviros lankytojams pirmadienį–penktadienį 11–15 val.

Aktualios žinios ir jdomūs įvykiai nuolat pranešami MMC feisbuko profilyje: http://www.facebook.com/mmcentras#. Visi kviečiami prisijungti!

Dėl platesnės informacijos galima kreiptis į Jolantą Marcisauskytę-Jurašienę: jolanta.marcisauskyte@mmcentras.lt
RENGĖJŲ INF.

Mindaugas Lukošaitis. Iš ciklo „Žyda“. Mano istorija“. 2010–2012 m.

Siūlas, adata ir žirklės

Trys svarbūs leidiniai dailėtyrininkams

Monika Krikštopaitytė

Kiekvienoje srityje yra savi pirmo būtinumo įrankiai. Dažniausiai trys. Siuvėjas išvardintų siūlą, adatą ir žirkles. Kiekvienoje srityje dar būna daugybė ir papildomų prietaisų (rinkos mašina ir išradėjai nesnaudžia), tačiau profesionalas, įspeistas į kampą, apsieitų vien su pagrindiniu, – atlkti darbą tik su priedais yra nemenkas iššūkis. Manant, kad dailėtyrininkui vienas svarbiausiu įrankiu yra teorinis pagrindas, šia prasme mes ilgą laiką buvome visiški bedalai – specializuoti tekstai išblaškyti po leidinius, šis tas, bet ne kažin kas, publikuota lietuviškai, didžiausioji dalis įrankių kitakalbiuose leidiniuose, bet nebūtinai moki tą kalbą, kurios reikia, – esant reikalui literatūrą vieni iš kitų skolinomics, kopijavome jau kopijuotus egzempliorius, paskui juos šifruvome ir t.t. Tokiu būdu tik labai sumaniam žmogui pavyksta sistemiinti viską, ko reikia, į paramą visumas. Igavus patirties tai galbūt vis lengviau pavyksta, tačiau ką daryti studijų pradžioje? Paprastai studentai tik prieš priduodami diplomiinius darbus priartėja prie nušvitimo, bet nušvitimas gana greitai išblanksta ir vėl lieka remtis atsiminimais apie labai įdomias paskaitas. Konseptai kažkodėl būna virtę mišlingais hieroglifais, nebeštinkamais nei citavimui, nei pasitikrinimui. Kasmet diplomiinių darbų vadovus ir recenzentus stebina diplomantus ištikusi (at/iš)radėjo laikysena, dažniausiai remiamasi tais pačiais keliais leidiniais. Mokomas dirbant ir intuityviai megdžiojant patikusius pavyzdžius. Dailės kritikoje šia prasme labiausiai „nugrota plokštelė“ yra Alfonso Andriuškevičiaus tekstu rinktinės.

Geroji naujiena yra ta, kad be- maž per pusmetį pasirodė net trys dailėtyrai būtiniausi įrankiai-leidiniai: „Dailės istorijos šaltiniai“. Nuo seniausių laikų iki mūsų dienų. Antologija“ (sudarė Giedrė Jankevičiūtė, Paulius Subačius, VDA le-

dyklė, 2011, p. 815), „Dailėtyra: teorijos, metodai, praktikos“ (vadovėlis, sudarė Giedrė Mickūnaitė, VDA leidykla, 2012, p. 495) ir Eriko Grigoravičienės monografija „Vaizdinis posūkis: vaizdai, žodžiai, kūnai, žvilgsniai“ (Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2011, p. 333).

Visi trys leidiniai yra tiršti nuorodu į kitus autorius ir tekstus (tuos svarbiuosius) telkiniai. Ir kiekviena- me iš jų, tekstu komentaruose ar temos pristatymuose, atskleidžia lie- tuvių dailėtyrininkų (bei gretutinių profesijų specialistų) įdirbis: priva- lumai ir trūkumai. O tai jau savai- me yra įdomu, nes galima ne tik su- sipažinti su tiekiamomis žiniomis, bet ir apžvelgti, ivertinti mūsų spe- cialistų pajėgumus. Galima stebeti rašymo stilium išairuve, ižvalgų įta- gumo lygi, interpretacijas. Bendras vaizdas, sakycią, gana išpūdingas, bet yra keletas ir nepakeliamai nuobodžių, teksto gyvasti pribagusiu nusausintomis akademiniemis for- muluotėmis. Tiesa, dėl šių išimčių savorado ar pagrindų rinkinio vaid- muo nė kiek nesumenksta.

Dailės istorijos šaltinių antologija pristato visus žinomus būdus, iš kur dailės istorikui gauti medžiagos savo darbams. Ištikus kūrybinei kri- zei gali praversti net šio leidinio turinys, mat beveik trisdešimt skyrių išvardina galimus atsakymų ar bent užuomininiekių takus. Kiekvie- name iš skyrių pristatyti mažiausiai po porą, o dažnai ir daugiau tekstu pavyzdžių, kurie yra rinkti nepaisant jų amžiaus, o pagal ištvirtinimą iš- torijoje / atvejo įdomumą / poreikių praplėsti spektrą. Tik pastaruoju kri- terijumi galu mėginti teisinti Raimundo Malasausko interviu su Pratchaya Phintongu patekimą į Antologiją, ma- tyt, norėta atskleisti jo strategijos vienkartiskumą ar užfiksoti jau de- šimtmetį vienos institucijos ir su ja susijusių žmonių pasyvo propagavimą, kitiems siūlant tai suvokti kaip konceptualią idėją. Nors gal ir vi- sai gera mintis įtrauktai tokį pavyz- dij, nes šalia tiek įdomiausiai nuo- tykiais alsuojančiu tekstu tik

išryškėja Malašausko sąmonės srauto (iš kurio tesiguna plepalai) demonstracijos nykumas. Pagaliau šioje knygoje svarbiausias ne tiek autorų sąvadas, kiek pamokos, kaip iš kvito, laisko ar dailės kritikos teksto išperti siūlo galą. Pavyzdžiu, ma- no tekstuose būtų nesunku aptiki reguliaraus nepasitenkinimo meno institucijų inertiskumu.

Grupės autorų parengtas „Dai- lėtyros“ vadovėlis yra, kaip jam ir dera, labiau didaktinio pobūdžio. Antologija moko rinktis medžiagą, o šis leidinys „daigsto“ pagrindinių dabarties dailėtyros metodų žemė- lapį. Trumpai ir su pavyzdžiais pri- statomas dažniausiai linksniuojamo teorijos, pasitelkiamos meno kūrinui tirti. Šią knygą verta nau- doti kaip gerai parinktų autorų są- vadą, šaltinį, kur nurodytos pagrin- dinės mintys, pagal kurias įmanoma numatyti, ar jos bus aktualios konkrečiame tyime, tik jokiu būdu ne kaip pirminių šaltinių, mat ji grįsta interpretacijomis, kai kurių terminų vertimai diskutuotini (apie tai pla- čiau – kitame numeryje). Didžioji dalis turinio sudaryta siekiant apibendrinti, o tai visuomet šiek tiek iškreciaja vaizdą arba paslepija gali- mybes atskleisti teorijos gelmę, plo- ti ar visumą. Pateikiamos ir origi- nalių tekstu citatos, tačiau ganetinai trumpos – tik tiek, kiek pakanka minčiai iliustruoti, nurodyti, ką ga- lima nustatyti naudojantis vienu ar kitu metodu. Pavyzdžiai parinkti itin vykė, todėl jei teorija imtų kelti žiovulį, praktika čia pat parodytų, kokių įdomybų galima ištirti. Itin naudingais laikau prie kiekvieno skyriaus pateiktą literatūros sąrašą ir tyrimo klausimus, kurie parodo, kaip ir kokie klausimai galėtų būti keltini. Pagirtina ir pastanga pavyzdžių objektais rinktis visuomenei pasiekiamus kūrinius. Vadovėlis, ži- nomą, aktualesnius jauniesiems mokslininkams, bet nemenkai gali praversti ir kiek vyresnėms kar- toms, kurių atsiminimai pablėšę.

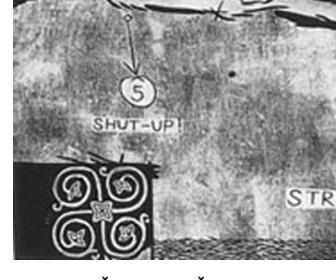
Trečioji knyga, į kurią noriu at- kreipti kolegų dėmesį ir kurią lai-

kau esant nepainainomu įrankiu bei pavyzdžiu visų kartų autoriams, yra visiškai kitokio žanro – tai monografiya, rašyta kur kas ilgesnį laiką ir siekiant ne tiek didesnės aprépties, kiek gilesnio pjūvio. Eriko Grigo- ravičienės „Vaizdinis posūkis: vaiz- dai, žodžiai, kūnai, žvilgsniai“ – ab- soliučiai gurmaniškas produktas, parodantis mokslininkės intelektualinį virtuoškumą. Visuomet ža- vėjaus itin sklandžiu ir stulbinan- ciai talpiu autorės kalbos stiliumi. Todėl knyga skaitoma labai létai, bet tai nė kiek nemažina noro, kad ji niekada nesibaigtų. Tai nėra dai- lėtyrai skirta studija, tačiau su ja su- sijusi, nes pristatomos vaizdo kul- tūros ir vaizdo studijų teorijos bei su jomis susiję kontekstai. Tačiau, mano supratimu, autorė labiausiai masino noras suvokti kuo daugiau apie vaizdo prigimti, jo funkciona- vimą tekstuose ir pasaulyje, trum- pame ir ilgame laike, pernelyg ne- sirūpinant disciplinų ribomis, nors iš aiškiai nurodant jų teritorijas. Traukia Grigoravičienės precizišku- mas, gebėjimas kritiškai analizuoti tokios apimties medžiagą, dėmesys detalėms ir talentas intriguoti ižval- gomis. Atrodo, lyg skaitytum gerą detektivą, kur autorius numato iš anksto penkis tavo minties posū- kius. Itin didelį išpūdį paliko jos el- gesys su vaizdais. Šia prasme teoriją neliko sausa, o buvo pritaikyta praktiškai. Paprastai leidiniuose vaizdai iliustruoja tekstą arba eina greta sudarydami visumą. „Vaizdi- niame posūkyje“ (daugiausia) Lie- tuvos menininkų kūrinii reproduc- cijos, išdėstytose kas keli puslapiai, iš pirmo žvilgsnio atrodo tarsi ir ne į temą. Tačiau perskaicius skyrių apie Aby Warburgą ir jo vaizdu- vaiduoklius, kurie dreifuoja po nu- tolusių epochas įgydami vis kitokių aspektus, bet išsaugodami tvarumą, suprantį paslēptą sumanymą. Igyvendinti Warburgo progra- mą (surinkti ir susisteminti vaizdus vaiduoklius), taip parodant simpatijas jo santykui su vaizdu, šiai au- torei, manau, būtu per primityvu.

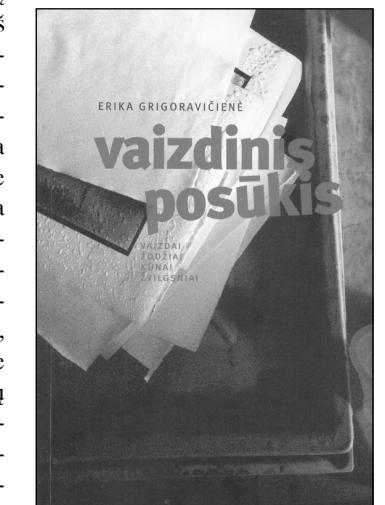
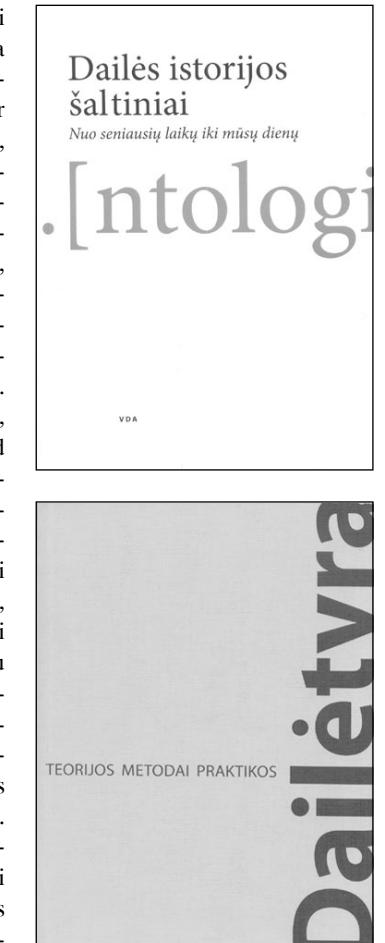
Tačiau Grigoravičienė mums pademonstruoja, kad vaizdai turi savo gyvenimą, kad jie ignoruoja įvai- riausius riboženklius, kad daugybė ižvalgų apie vaizdus pasaulio sąmo- néje turi atgarsią menininkų, kurie apie tai nežino, kūryboje. Su kiek- vienu nauju pasakojimu išlenda tar- si būtent tą mintį patvirtinantys ar

sikuriamas menamas teksto išpūdis („Mačiau tavo tekštą“). Grigoravi- cienė šią ydą apverčia 180 laipsnių – jos knygoje iliustracijos verčia skai- tyti tekštą, nes įdomiausias yra pa- teikto vaizdo ir tekstinio konteksto santykis. Skaitydamas jos monografią pasijunti bendro pasaulio (o ne uždaros provincijos) dalimi. Beje, autorė įtraukia daug mažai maty- tų, bet labai įdomių kūrėjų darbų (nemaža dalis iš Modernaus meno centro rinkinio) ir tokiu būdu atveria dar nemumifikuotą Lietuvos dailės istorijos sluoksnį.

Dvieju iš aptartų knygų dar ne- įveikiau, su dauguma autorų negaliu net lygiuoti, todėl nepretenduoju savo rašinį vadinti recenzija. Ši karta mano tikslas – pranešti geras naujienas. Apskritai, vienas tekstas apie šitiek tekštų yra iš anksto pa- smerktas nesėkmėi, tačiau „nepa- kenktų truputis vilties“, kad mūsų dailėtyra, ypač jaunoji, dabar turės pagrindinius įrankius naujiems dar- bams ir įkvėpiančius pavyzdžius konstruojant savo ateities „misijas- vizijas“.

Laisvydė Šalčiutė. „Šokis“. 2005 m.

Mano Dėstytoja

Muziejininkės, liaudies meno metraštininkės Akvilės Mikėnaitės gimimo 100-mečiui paminėti

Vida Kulikauskienė

Žmonijos šimtmečiai matuoja istoriniai įvykiai, o štai žmogaus gyvenimas – atliktais darbais. O ir patys darbai – vieni iš pareigos ar net prievertos, kiti – iš atsidavimo, dvasingumo, meilės, pagaliau mentaliteto, erudicijos, intelekto. Visus pastaruoju požymius priskirčiau savo Dėstytojai – savo mokslinei vadovei, patarcėjai, globėjai, mokytojai Akvilėi Mikėnaitėi.

Mes susitikome daugiau kaip prieš pusę šimto metų Vilniaus vals-

Nežinomas dailininkas. Prieverpstė su smeigtuku. Apie 1935.

LDM. A. RUKŠENO NUOTR.

tybiname universitete. Buvau trečio kurso istorijos studentė. A. Mikėnaitė dėstė mums muziejininkystę ir liaudies meną. Bendravome visą mums čia žemėje skirtą laiką. Visada vadinau ir vadinsiu Akvilę Mikėnaitę savo Dėstytoja.

Žiūriu šiandieninio šiek tiek patyrusio, išprususio ir šio to pasiekusio žmogaus akimis į savo Dėstyto-

jos atliktus darbus ir net sunku suvokti, kaip taip labai sunkiai karo ir pokario metais buvo galima tiek daug padaryti. Atliktiems darbams vertinti reikėtų atskiro studijos, čia noriu pateikti tik keletą prisiminimų.

Visų pirmą mano Dėstytoja – kaip muziejininkė. Atsivedė mane, tik baigusi universitetą, į Valstybinį dailės muziejų, į savo Liaudies meno skyrių, į savo kabinetą ir pasodino kaip šio skyriaus darbuotoją greta savęs. Tai buvo stebuklinga Dievų buveinė, kur nuo grindų iki pat aukščiausiu lubų veidais į mus žiūrėjo kaimo meistru daryti dievai, angelai ir kiti šventieji. Jų daugybė, ir visi jie surasti po Lietuvą išmėtyti ir mano Dėstytojos sunčetį į muziejų. Iš griūvančių koplytelių, koplytstulpiai, stogastulpiai, iš varpinėlių, gyvenamajų namų palapėlių, pastogiai, kapinių savyvardynų jie čia gavo prieglobstį, šviesą, šilumą ir amžiną pagarbą jų darytojams. Komodų stalčiuose prie globstį rado liaudies tapybos, grafikos darbų, būtiniai dekoratyviniai audiniai, drabužių atskiro dalys. Tai auksos fondas, rodantis mūsų tautos kūrybines galias ir tuos stebuklingus kūrybinius pradus. Ar galėsime, ar sugebėsime mes ir atities kartos atsidėkoti už tai, už jūsų didžiulį palikimą?

Ne vien mūsų dievų buveinė, bet ir jų valdovė – mano Dėstytoja – traukė į save lankytoujus. Vieni jų atėjė apsidaitydavo, pakilodavo rankomis vieną kitą dirbinį, kaip antai išlidusis skulptorius Bogdanas ar kuklusis skulptorius Kėdainis, kiti prisėsdavo ir ilgesnio pokalbio. Labiausiai laukiamas buvo mano Dėstytojos brolis, Lietuvos skulptūros galiūnas Juozas Mikėnas. Dažniausiai mano Dėstytojos ir skulptoriaus pokalbiai lietė sunkią Lietuvos padėtį. Rečiau atsilankydavo brolis iš Kauno keramikas Jo-

nas Mikėnas. Broliai buvo skirtingi išvaizda, labai jau panašus siela. Juozą mano Dėstytoja kartais pavadinavo „meškinu“, mat buvo apkūnokas, o štai Jonas priminė aukščiausio rango karininką – Jėsus, lieknas, grakščių judesių. Tai gal todėl, kad ankstiau dailininkas keramikas buvo aukščiausios klasės lakūnas.

Mano Dėstytoja labai laukdavo iš Kauno atvykstančios Valerijos Čiurlionytės-Karužienės. Jas siejo gili draugystė. Pagrindinės aptariautos temos – Mikalojaus Konstantino Čiurlionio palikimo išsaugojimas, liaudies meno dirbinių skubus rinkimas, siekiant apsaugoti nuo sunaikinimo. O nepamirštamas buvo abieju susitikimas V. Čiurlionytei-Karužienei vykstant į Maskvą pas tuolaikinę kultūros ministrę Furcevą, siekiant sudaryti tinkamas sąlygas M.K. Čiurlionio darbų išsaugojimui. Aptarinėjo abi kiekvieną žodį, kiekvieną sakini, kaip tinkamiu rusų kalba pasakyti, kad būtų teisingai suprasta. Abi prisūpiams džiaugsmui nebuvo ribų, kai iš Maskvos sugrįžusi Čiurlionytė-Karužienė pirmiausia išlipo Vilniuje iš traukinio ir atėjo pranešti geros žinios. Gana greitai po to Kaune buvo atvertos M.K. Čiurlionio galerijos durys. Vėliau V. Čiurlionytė-Karužienė kelis kartus specialiai iš Kauno važiavo pas mano Dėstytoją padėkoti už dalykiškus patarimus ir psychologinę paramą.

Beveik kasdien laukėme ateinant Halinos Kairiūkštės-Jaciniénės. Tai buvo nepaprasta asmenybė ir labai gražus žmogus. Atsiraustydavo pas mūs visai dienai su pieštukais, dažais, užrašų knygelėmis ir kasdien su priešpiečiais, pietumis, su servetėlėmis ir stalos įrankiais. Žavėjo gracinga pietų ceremonija.

Antra ypatinga mano Dėstytojos veiklos sritis – tai liaudies meno

Akvilė Mikėnaitė Balvydžių sodyboje. Žibikų k., Akmenės r. 1971 m.

IS ASMENINIO ARCHYVO

dirbinių tyrinėjimai. Tyrinėjimų temų ratas labai platus, bet bene svarbiausios buvo liaudies skulptūra ir balda. Ir vienu, ir kitu atveju – tai vieninteliai labai gilių istorinių ir meninių planų tyrinėti darbai. Daugeliui muziejininkų, tyrinėtojų darbai buvo pagrindiniai atramos taškai. Tā asmeniškai ir aš patyria, dėstydamas tautodailę Vytau to Didžiojo universite ir kurit.

Turbūt neįsivaizduotume lietuvių liaudies meno albumą be mano Dėstytojos darbo. Reikėjo koordinuoti visų Lietuvos muziejų fondus, turimų dirbinių pavyzdžių sutelkimą. Tas reikalavo netgi didelių fizinių ir pagaliau protinių pastangų. Daug liaudies meno albumų išleisti su mano Dėstytojos įvadiniais straipsniais. Tiktais gilius ir platus žinojimas leido albumuose rodomus dirbiniai susisteminti, charakterizuoti, aptarti formų ir turinio mening vertę ir begalinę išvaivę. Šie albumai – tarsi gyvi paminklai jų rengėjams, liudijantys apie be galio kūrybingus Lietuvos žmones.

Ir bene svarbiausias mano Dėstytojos bruožas – nepaprastas jos gerumas. Tai reiškėsi įvairiais aspektais. Visų pirmą – visiškas atsidavimas artimam žmogui, pasitikėjimas ir globa artimai esantiems žmonėms, tarp jų savo bendradarbiams. Dažnai tai buvo daroma visiškai nepaisant savo asmeniškų poreikių. Su malonumu daliijo turimas žinias, džiaugėsi, kad jomis galėjo kam padėti.

Jos nepaprastas gerumas, rūpestingumas gaubė studentus, o ir mane liaudies meno rinkimo ekspedicijų metu. Stengėsi viską žinot, ar mes pavalge, ar išmiegoje, ar nepavargome, ar nesusirgome.

Taip jau atsitiko, kad ekspedicijų metu tapau savo Dėstytojos vyro, skulptoriaus, dailininko Stasio Vaitkaus, dirbusio muziejuje fotografu, pagalbininke. Taigi daugiausia ben-

dravome trise. Iki šiol negaliu atsi- stebėti šių dvieju žmonių nepaprastu gerumu, kuris buvo dalijamas vi- siems ir, žinoma, man asmeniškai. Kiekvieną rytą vos pramerkusi akis prie savo lovos rasdavau šviežio šiltio pieno stiklainj, o paskui – karštį pusryčiai.

Bet, matyt, visą gyvenimą turėčiai būti dėkinga už tai, kad jie sa- vo nepaprastu gerumu formavo ma- no, kaip būsimos tyrinėtojos, pagrindinius bruožus. Dėmesingu- mą, atsidavimą darbe. Žengiant iš vienos sodybos į kitą gaudavau pamokas apie tai, ką matėme svarbiausia liaudies meno atžvilgiu šioj ar kitoj sodyboj. Ir ne tik tai. Bėgo prabėgo pro mano – jauno žmogaus – pažinimo mokyklą žymiausiu pasaulio dailininkui, tarp jų ir Lietuvos, darbų, svarbiausi kūrybos bruožai, epochų kaita, įtakų svarba. Reikėjo tik truputį parodyti noro ką nors sužinoti apie dailę, tuo pat gaudavau tiek apie pasaulio, tiek apie Lietuvos dailę plačiausius ir išsamiaus atsakymus.

Už tai, kad ką nors pasiekiau rinkdama mokslinei laipsnius ir pedagoginius vardus, ačiū, ačiū ma- no geroji Dėstytoja ir gerbiamas skulptoriaus Stasys Vaitkau. Ir dar – jeigu turėčiau labai gražių ir prasmingų žodžių, juos skirčiau gerbiamam dabartiniam Lietuvos dailės muziejaus direktoriui Romualdui Budriui už globą, kurią mano Dėstytoja jautė, kai vis dar dirbo muziejuje, bėgant pensinio amžiaus metams. Kad tik žinotumėt, kiek daug geriausiu palinkėjimų buvo skirta Jums, kaip reto gerumo ir re- tos išminties žmogui. Ačiū.

Paroda „Liaudies meno metraštininkė“ veikia iki birželio 30 d. Lietuvos dailės muziejaus Vilniaus paveikslų galerija (Didžioji g. 4, Vilnius) Dirba antradienį–šeštadienį 11–18 val. Taigi daugiausia ben-

Mykolo Žilinsko dailės galerija

1997 m. pristatytą daugiau nei 1400 menininkų iš daugiau nei 50-ies šalių kūriniai.

2013 09 13 – 2013 12 31 vyks 9-oji Kauno bienalė „Unitekstas“. Kviečiami dalyvauti visų šričių menininkai. Parodos kuratoriai ir menininkai ieškos ir praktiniai pavyzdžiai įtvirtinti naują, iki šiol kultūros lauke nenaudotą sąvoką. I unitekstą bus gilinamas kaip į kol kas paskutinę semiotinės grandinės veikalas –> tekstas –> intertekstas –> hipertekstas –> unitekstas grandė.

RENGĖJŲ INF.

Kronika

Kauno bienalė kviečia teikiti paraškas

Kauno bienalė, iki šiol gerai žinota kaip šiuolaikinio tekstilės meno lopšys, palaipsniu išaugo savo marškinus (žanriniu renginiu). Nuolatinė bienalės konцепcijos kaita lėmė, jog renginys tapo globaliu tekstilių šiuolaikinio meno reiškiniu, jungiančiu istorines bei kultūrines patirtis, mokslius tyrimus ir technologinius laimėjimus, asmenines istorijas, socialinius konstruktus, bendradarbiavimo strategijas, tarpdisciplinines praktikas, kūrybines patirtis ir industrijas, „suaudžiančiu“ šiuos veiksnius į nenutrūkstančią kultūros artefaktų tinklą (ar audeklą), kaip pasakyta Teksto teorijos autorius Rolandas Barthes'as). Šalia garsiai menininkai – Jeano Lurcat, Magdalenos Abakanowicz, Yinka Shonibare's, Lia Cook, Reiko Sudo, Janis Jefferies, Osgemeos – bienalės parodoje nuo

Tikros istorijos karta is meluoja

Krësle prie televizoriaus

Garsiausio propagandinio filmo – Leni Riefenstahl „Valios triumfo“ (1934) pradžioje Hitleris iš dangaus nusileidžia į Niurnbergą, kuriamė turi vykti nacių partijos suvažiavimas. Michailo Čiaurelio filme „Berlyno žlugimas“ (1949) Stalinas išeina iš didžiulio lėktuvo ir visas baltais apsirengęs leidžiasi trapo laiptais. Anoniminių lietuvių autoriumi filmo „Pilotas“ (LNK, 17 d. 12 val.) herojus lakūnas Darius taip pat nusileidžia iš dangaus, kad gelbėtų tautą. Meninis rezultatas vienai tokis išpūdingas, filme sukrautos visos banaliausios hagiografijų schemas (patiklus herojus, mylini bendradarbę, turtingi niekšai, siekiantis pasinaudoti doru herojumi, ir pan.), bet LNK rodo „Pilotą“ sekmedien per pietus. Vietoj mišių? Kad apsaugotų lietuvius nuo persivalgymo? Ar taip nušalintasis prezidentas Rolandas Pakšas prieš rinkimus vėl nori priminti graudžią istoriją apie idealų tautos gelbėtojų? Panašūs veikėjai paprastai nesikeičia, nors neabejoju, kad naujesnių kandidatų i gelbėtojus paramatime dar šį rudenį, tik bijau, kad šių dienų žiūrovams jau bus sunku prisiminti 2008 m. pasirodžiui filmo aktualijas ir pagrindinių personažų prototipus. Atrodo, viškas vyko taip nesceniai, bet dauguma lengvai atspėjamų filmo personažų proto-tipų jau spėjo pasitraukti iš politinės arenos. Kas juos dabar prisimena? Bet akivaizdu, kad rinkimų kampanija ikyga

„Laumės vaikas“

pagreitį. Nesenai per-skaičiau ilgam įstrigusių mintį: „Mes taip smagai šaičiems iš savo parlamentarų, taip ilgai juos vadiname klounais ir juokdariais, kad nepastebejome, kaip politikais tapo vieni klounai ir juokdariai.“ „Pilotas“, žinoma, taip pat komedija. Bet ją pasižiūrėjus vienai nelinksma, nes akivaizdu, kad lietuviai vis dar ilgisi tokiai pilotų. Kai rašiau šias eilutes, Maskvoje įvyko opozicijos maršas, o Varšuvoje susimušė rusų ir lenkų sirgaliai. Bet pirmosios LNK vakaro žinios kaip pagrindinę naujieną parodė melo ir pigios retorikos kupiną vienos Kauno teisėjos monologą. Gal ji ta būsimai pilotė? Iš kokių aukštynių ji nusileido? Iš Kauno? Patriotizmo tvirtovę kaip ir sovietmečiu besikelbiantis miestas paskutiniu metu į pagrindines naujienas pakliūva tada, kai pasakoja apie banditus, žudikus ar

komisuskus bankomatų vagis. Man tai akivaizdžiausias kaunietiško „patriotizmo“ rezultatas.

Žinoma, filmų sumanymų darabatsiranda iš visur. Paskutiniai metais populiarūs tie, kurių pagrindas – „tikra istorija“. Kinas dažniausiai ją keičia ir gražina. Tad Pakšas – ne išimtis. Seano Penno 2007 m. režisuoto filmo „Atgal į gamtą“ (TV3, 17 d. 23.10) herojus Kristoforis taip pat turi realų prototipą. Tai Christopheris McCandlessas, kurio gyvenimą apraše savo knygoje amerikiečių žurnalistas Jonas Kraukaueris. 1990-aisiais gavęs diplomą McCandlessas paliko šeimą, namus ir išsirengė į kelionę. Nuotykių ieškotojas norėjo igvendinti kitokio gyvenimo viziją. Jis keliavo po mažiausiai išžvalgytus JAV kampeilius ir mirė nuo išsekimo Aliaskoje. Jo kūnas rastas 1992-ųjų rugpjūtį. Beje, Pennas net 10 metų laukė sa-

vo herojaus šeimos leidimo kurti filmą.

Clinto Eastwoodo 2008 m. „Laumės vaikas“ (LNK, 17 d. 22.35) sukurtas pagal Los Andželą 3-iajame dešimtmetyje sukrėtusią istoriją. Angelinos Jolie herojė Kristina – vieniša dirbanti motina. Jos sūnus Valteris paslaptingai dingsta iš namų. Po kelių mėnesių policija sugrąžina Kristinai berniuką, tačiau ši žino, kad tai ne Valteris. Christine Collins buvo viena pirmųjų moterų JAV, kuri bandė kovoti su korumpuotais policininkais, tačiau pateko į psychiatrijos ligoninę. Vėliau jos sajungininku tapo pastorių ir garsus radijo pamokslininkas Gustavas A. Brieglebas. (Filmeji suvaidino Johnas Malkovichius.) Moteris mirė 1935 m., taip ir nesužinojusi, kas atsitiko jos sūnui.

„Laumės vaikas“ Eastwoodas nostalgiskai prisimena klasikinį Holivudą, jo pasakojimo taisykes, 3-iojo dešimtmecio Los Andželėlo atmosferą, stilių, kostiumus, vaidybą. Man regis, Angelina Jolie motinas vaidina geriau nei lemtingas gražuoles. Kitas susitikimas su Eastwood lauku antradienj (LNK, 19 d. 22.35). Buddy van Horne filme „Rožinės kadišlakas“ (1989) Eastwoodo herojui teks ieškoti pabėgusių lygtinai išleistų musikaltelių.

Dramaturgo Arthuro Millerio, kuriam masinė kultūra užklijojo Marilyn Monroe vyro intelektualo etiketę, duktė Rebecca Miller rašo

knygas, vaidina, kuria filmus. Jos 2009 m. filmą „Asmeninai Pipo Li gyvenimai“ (BTV, 18 d. 21.35) kai kurie recenzentai vadino autobiografiniu. Ispanų režisierius Julio Medemas neslepia, kad filmas „Sutrikusi Ana“ (LTV2, 20 d. 22.10) skirtas mirusiai seseriai. Filmas gimė iškart po jos mirties ir yra persmelktas jos dvasios ir optimizmo, režisierius pausojo filme sesers paveikslus, nors pagrindinė filmo herojė ir turi mažai ką su ja bendra. Ana yra aštuoniolikmetė iš Ibizos, savo gyvenimo aistrių reiškianti naiviais paveikslais. Ji pakviečiama į Madridą prisištoti prie jaunų menininkų grupės. Tai – tik didžiulės kelionės, kuri nuves Aną į naujus žemynus, praėjusius gyvenimus ir amžius, pradžia. Pasaulis Medemo filme iškyla kaip brendimo, kelionės laikė ir erdvėje metafora. Vienuojo simbolijų tampa hipnozė, padedanti Anai suprasti savo sielos paslaptis.

Tačiau kinas gali rastis iš visko. Geriausias pavyzdis – Patricios Rózema filmas „Mažoji detektyvė“ (LNK, 16 d. 10 val.). Abigail Breslin suvaidinta mergaitė Kit nori padėti savo šeimai išgyventi po ką tik JAV nusiaubusios Didžiosios depresijos. Filmą įkvėpė ne tikra istorija ir net ne komiksas ar žaidimas, o JAV populiarū lėlių ir jų aksesuarų serija.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Metafizika masėms?

Nauji filmai – „Prometėjas“

„Kas aš esu?“ „Kas mane sukūrė?“ „Koks mano tikslas?“ Šiuos metafizinius klausimus užduoda naujo Ridley Scotto filmo „Prometėjas“ („Prometheus“, JAV, 2012) personažai. Filmo žanrą būtų sunku apibrėžti vienu žodžiu. Scottas naudoja mokslinės fantastikos, trilerio, siaubo filmo, pasakojimo apie androidus motyvus. Jų daug, tad metafizika sukelia „salutinio“ filmo produkto išpūdį. Kita vertus, gal taip masinėje kultūroje ir turi atrodyti „metafizika masėms“?

Du netolimos ateities mokslininkai Elizabetė Šou (Noomi Rapace) ir Holovėjus (Logan Marshall-Green) įtikina turtingą Veilando korporaciją, kad ju archeologinai atradimai – pagrindas ieškoti civilizacijų tolimesne planetose. Esą tik kadaise Žemėje buvę ir DNR palikę ateivai gali atsakyti į svarbiausius klausimus. Taip Elizabetė ir Holovėjus atsiduria kosminiamėse „Prometėjas“. Kartu su jais keliauja įvairi publikai: nemirtingumo paslaptį norintis įminti Veilandą (pasendintas Guy Pierce’as), jo egoistė duktė (Charlize Theron), planetą tirsiantys mokslininkai ir laivo ižula. Bet iš pat pradžių svar-

biasias ir įdomiausias yra Veilando robotas Deividas. Ko gero, jis vienintelis žino ar bent numano apie tikrąjį ekspedicijos tikslą. Michaelo Fassbenderio kuriamas Deividas nori būti tikru žmogumi. Bet būti žmogumi jis mokosi iš kino. Ši užuomina, man regis, yra ir filmo raktas. Deivido žmogaus idealas – pulkininkas Lourensas, kurį Davido Leano filme suvaidino Peteris O’Toole’as. Deivido manipuliacijos sukelia pavojų ne tik ekspedicijos dalyviams, bet ir Žemei.

Tačiau filmo siužetas, man regis, netoks ir svarbus, nes „Prometėjas“ – tai ne šiaip sau dar vienas filmas apie kelionę į kosmosą, o 1979 m. Scotto sukurto ir jau klasikiniu tapusio filmo „Svetimas“ („Alien“) prologas. Čia ir glūdi didžiausia naujo filmo bėda. Scottas bando grįžti prie Elen Ripli naujame filme pakeitusios Elizabetės, bet nepamiršta ir kito savo filmo „Likvidatorius“ („Blade Runner“, 1982), iš kurio atėjo ir robotas Deividas. Bando grįžti ir prie ankstesniuose filmuose suformuluotų temų, ir prie savito stilus, kuris pelnytai atnešė Scottui didžiojo postmodernizmo vizonieriaus

vardą. Tačiau iš kelių skirtingų motyvų sukurti vientiso pasakojimo nepavyko. Režisierius šokinėja nuo vienos temos prie kitos. Mokslinės fantastikos ir mitologijos motyvai, New Age religinių įsivaizdavimai atlik pelno siekiančiu korporacijų kėslai beriamie greitakalbe, o skirtinės filmo temoms astovaujančios personažai – pernelyg paviršutinėski, kad juos išsimintum.

Scottas nori priblokšti vaizdais, priversti žiūrovus išgyventi egzistencinį siaubą ir nuostabą, kartu su operatoriumi Dariusu Wolskiu kurdamas neįtikėtinio paveikaus grožio, bet grėsmės kupinus Žemės ir tolimos planetos peizažus. Filmo pradžia, kai į milžiniško krioklio

užkrato laikikliai, kosminė atciviu bazę – lyg milžiniška senovė Egipeto šventykla) gausa karta is primeina didžiulį rekvizito sandėli. Juo galėtų pasinaudoti ir Stevenas Spielbergas, ir koks nors Ericho von Daenikeno sekėjas, ir net Brianas De Palma, kurio „Misija į Marsą“ keliskart prisiminiai žiūrėdama „Prometėją“. Kita vertus, juk tai pats Scottas „Likvidatorių“ sukurė prišerkštą, įvairiu epochų atributais perkrautos, skendinčios perpildytų miestų tamsoje eklektiliskos ateities viziją. Intertekstualiniai žaidimai šių dienų komerciniame kine kyla iš komiksų ir populariosios mitologijos, kur nebéra dalijimo į aukštąjį ir žemąjį kultūrą. Scottas lieka ištikimas postmodernizmu ir religijos be religijos koncepcijai, nors filmo pabaigoje palieka Elizabetei tik gana senamadiškai filmo kontekste nuskambantį tikėjimą. Tai – vienintelis jo atsakymas. „Prometėjas“ neatatsako į daugumą Elizabetės suformuluotų klausimų. Bet juk ir filmo herojė neatsisakė savo tikslų. Laukite tėsinio.

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Parodos	Prancūzų institutas	„7 md“ rekomenduoja
VILNIUS	Didžioji g. 1	Naktis iš birželio 16 į 17 d. Vilniuje paskelbta „Kultūros naktimi“.
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Pero Kirkeby (Danija) raižinių, skulptūrų ir fotografijų paroda „Lignum vitae“ nuo 21 d. – paroda „Tadeusz Kantor. Tapyba. Teatras“	Erico Metelio fotografijos ir videoinstaliacijos „Latentinės šviesos“	Regis, beveik kiekvienoje aikštėje ir skvere kas nors vyks (gros, dainuos, kurs įvykius, vaidins, rodys filmus), tačiau verta pasistudijuoti programą iš išsirinkti renginius pagal savo pomigius. Vilniaus dailės akademijos „Titaniko“ patalpose (Maironio g. 3) bus rodomi geriausi studentų baijamių darbai parodoje „Meno celės“; Nacionalinė dailės galerija vilios į savo užkulisius; „Pamėnkalnio“ galerijoje bus diskutuojama apie živilginius, dauguma muziejų bus atviri ir t.t. Išsamią programą rasite internetinėje svetainėje www.kulturosnakstis.lt
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Liudvės meno metraštiniukė“, skirta Akvilės Mikėnaitės gimimo 100-mečiui	„Arkos“ galerija <i>Aušros Vartų g. 7</i> Respublikinė tekstilės bienalė „Aš mano man“	Dailė
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Vincos Dilkos paroda „Gyvenimo vaizdai“	„Prospekto“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 23 d. – Šiuolaikinės estų fotografijos paroda „Cross“	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Arvydo Ališankos skulptūrių objektų paroda „Permąsta“
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3 A</i> Paroda „Nuo minė iki maks. Septintojo dešimtmecio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Paryžiaus kolekcijos) „Du mados šimtmeciai“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos „Valdovų rūmų lobynas: Lietuvos ir Europos paveldo kloida“	Vilniaus fotografijos galerija <i>Stiklių g. 4</i> iki 25 d. – Mindaugo Ažušilio fotografijų paroda „Happiness in Lithuania“	VU Botanikos sodo Gamtos muziejus <i>Kairėnų g. 43</i> Birutės Jadvigos Mickevičienės tekstilės darbų paroda „Saulės glėbyje“
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė „Tradiciinių žaismų rinkinys“ nuo 21 d. – Vytauto Augustino (1912–1999) fotografijų paroda „Tėvynė Lietuva“	Lietuvos dailininkų sąjungos galerija <i>Vokiečių g. 2</i> iki 16 d. – Tado Dambrausko fotokonkursas „Lietuvos kariuomenė fotografijoje 2011–2012“ laureatų paroda	KAUNAS M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Mirabile Visu / Nuostabu matyti“ „Slovakų grafikos menas. Klasikinės technikos“
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	LDS Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki 16 d. – Cooltūrisčių ir Mare Tralla (Estija) paroda „Veidu į kitą“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> XX a. 7–8-ojo dešimtmecio lietuvių dailininkų kūrybos ekspozicija
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Vilniaus sakralinė auksakalystė“	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Piliés g. 40</i> Sauliaus Paukščio paroda „Lietuvos vertybės“	VDA Kauno dailės fakulteto retrospektyvinė paroda, skirta aukščiajų dailės kursų 90-mečiui Kaune paminėti
Modernaus meno centras <i>Literatu g. 8</i> iki 20 d. – MMC gyvai: Mindaugo Lukošaičio piešiniai iš ciklo „Žydai. Mano istorija“	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Iš teatro, muzikos ir kino muziejaus rinkinių XIX a.–XX a. pirmoji pusė	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>Putvinskio g. 64</i> iki 17 d. – Liubov Varšavskajos paroda „Kai rašmenys tyli“
„Lietuvos aido“ galerija <i>Trakų g. 13</i> iki 23 d. – Ingos Mrazauskaitės tapybos paroda „Ilgesys“	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> iki 19 d. – Jūratės Rekevičiūtės paroda „Dalintis. Patinka“	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Alfredo Petro Gužo ir jo žmonos Galinos Gužienės tapybos paroda iš ciklo „Duetai“
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki 23 d. – meninio projekto „Sezonas“ paroda (Giedrė Anužytė, Laura Grybkauskaitė, Eglė Jakutavičiūtė, Vidmina Stasiulytė, Simona Žemaitytė)	Gintaro muziejuς-galerija <i>Šv. Mykolo g. 8</i> Šiuolaikinių lietuvių menininkų darbai su gintaru; Baltijos gintaro atsiradimo istorija; XV a. pabaigos keramikos degimo krosnys; gintaro inkliuzų kolekcija; Juodkrantės lobis; XIV a. pabaigos kaulo dirbtuvų radiniai; liaudies meistrų gintaro dirbinių paroda	VDU menų galerija „101“ <i>Laisvės al. 53</i> Vlado Oržekausko paroda „Naras“
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> „Artscape“. Rano Slavino (Izraelis) ir Andriaus Zakrausko darbų paroda iki 20 d. – „Ketvirtadienio peržiūra“. Linos	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> nuo 16 d. – Karolinos Bik (Lenkija) paroda „Chaosas“	Jazz palėpė <i>Kęstučio g. 6</i> Mykolo Saukos ir Tauro Kensmino paroda-instaliacija
VILNIAUS DAILES AKADEMIJOS GALERIJOS	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39/6</i> Paroda iš renginių ciklo „Vaikai – vaikams“ iki 16 d. – Loreto Zdanavičienės ir jos mokinų darbų paroda „Objektas“	KLAIPÉDA Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepų g. 33</i> Prano Domšaičio tapybos ekspozicija
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> nuo 16 d. – Vilniaus dailės akademijos absolventų baigiamųjų magistro ir bakalauro darbų paroda „Meno celės“	„Užupio galerija“ <i>Užupio g. 3</i> Dano Tamašausko ir Ugnės Blažytės-Tamašauskių juvelyrų paroda „H du O“	Česlovo Janušo (1907–1993) paroda „Prie Baltijos ir prie Atlanto“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Galerija „Znad Wilii“ <i>Išganytojo g. 2 / 4</i> Arvydo Palevičiaus paroda „Naujasis panteonas“	Arbitras. Sugrįžimas į tévynę“
Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Naugarduko g. 10/2</i> Nuolatinė ekspozicija „Išsigelbėjės Lietuvos žydų vaikas pasakoja apie Šoa“	Kauno fotografijos galerija <i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i> Juliaus Sokolowskio (Lenkija) paroda „Urban Photography“	Klaipėdos galeryja <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> Agnės Matulionytės skaitmeninės grafikos paroda „Sapnai“
Galerija „MJ studija“ <i>Rotušės a. 1</i> iki 23 d. – Algimanto Kezio (JAV) fotografija	Galerija „Laiptų galerija“ <i>Žemaitės g. 83</i> Aurelijos Filipauskaitės kūrybos darbų paroda	Tarptautinė stiklo paroda „Iš plokštumos“ arba „2 D?“
ŠIAULIAI	„Laiptų galerija“ <i>Žemaitės g. 83</i> Aurelijos Filipauskaitės kūrybos darbų paroda	Klaipėdos fotografijos galerija <i>Tomo g. 7</i> Jonas Strazdusko fotografijų paroda
„Laiptų galerija“ <i>Vilnius</i>		„Laiptų galerija“ <i>Vandų Čemerkaitė</i> mirus mylimai mamai.

Nuoširdžiai užjaučiame kolegę Vandą Čemerkaitę mirus mylimai mamai.
„7 MENO DIENOS“

Spektakliai

VILNIUS

Nacionalinis operos ir baletų teatras

17 d. 19 val. – „BARBORA RADVILAITĖ“. Dir. – R. Šervenikas
19 d. 19 val. – P. Čaikovskio „EUGENIJUS ONEGINAS“. Dir. – R. Šervenikas
21 d. 20 val. – „KANDIDAS“ (koncertinis atlikimas). Dir. – M. Staškus

Nacionalinis dramos teatras

Didžioji salė
15 d. 18 val. – M. Ivaškevičiaus „ŠVARYMAS“. Rež. – O. Koršunovas

Vilniaus muzasis teatras

15 d. 18.30 – „KITAISS METAIS, TUO PAČIU LAIKU“ (organizatorius VŠĮ „Laimingi žmonės“)

Valstybinis jaunimo teatras

16 d. 20 val. – A. Anros „KATINAS TEMZĖJE“. Rež. – G. Makarevičius (Salė 99)

Rusų dramos teatras

16 d. 18 val. – J.-L. Lagarce'o „GYVENIMO ŠIUOLAKINĖJE VISUOMENĖJE TAISYKLĖS“ (LMTA vaidybos magistrantų spektaklis, kurso vad. – J. Vaikutus)

16 d. 21 val. – A. Čechovo „MEŠKA“. Rež. – L. Adomaitienė

16 d. 19.50 skverelyje priešais teatrą – teatralizuota dambrelė muzikos ir futurizmo poezijos sintezė „TRANSCENDENTINIS SKRYDIS SU ŽEMĖS RUTULIO PIRMININKU“

Teatras „Lėlė“

16 d. 20 val. – J. Kunčino „RAGANA IR LUKOŠUKAS“. Rež. – A. Mikutis

16 d. 23 val. – D. Čepauskaitės ir V. Mazūro „JŪRATĖ IR KASTAUTAS“. Rež. – V. Mazūras

Mažoji salė

16 d. 12 val. – „KIŠKIŲ SULKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą „Kiškių sulkilimas“). Scenarius aut., rež. ir dail. – R. Driežis

17 d. 12 val. – „AUKSO OBELĖLĖ, VYNO ŠULINĖLIS“ (pagal lietuvių liaudies pasaką). Scen. aut. ir rež. – R. Driežis

„Menų spaustuvė“

15 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – D. Harro-
werio „PEILAI VIŠTOSE“. Rež. – G. Liutkevi-
čius (aktorių ansamblis „Degam“)
Tebūnė naktis „Menų spaustuvėje“
16 d. 18 val. *Judojoje salėje* –
„STEBUKLINGAS MEDIS“
19 val. *Infotekoje* – teatro ir šokio spektak-
lių vaizdo išraiška peržiūra
20 val. *Rūbinėje* – „ISTORIJOS IŠ RŪSIO“
20 val. *Judojoje salėje* – dokumentinio
filmo apie gatvės šokio vystymąsi Lietuvoje
peržiūra
21 val. *Kieme* – „SOLO ANSAMBLIS“ (teatro
laboratorija „Atviras ratas“)

22, 23 val. *Kišeninėje salėje* – audiovizuali-
nis projektas „BALSAS YRA GAUSMAS“
22 val. *III aukšto terasoje* – B. Šarkos
spektaklis „TOPOR SOSI“

KAUNAS

Kauno dramos teatras

15 d. 18 val. *Rūtos salėje* – PREMJERA! E. Scribe'o „PRIEŽASTYS IR PASEKMĖS“. Rež. – R. Banionis

16 d. 18 val. *Rūtos salėje* – F. von Schillerio „PLĒSIKAI“. Rež. – A. Arcima

17 d. 18 val. *Rūtos salėje* – PREMJERA! B. Frielo „STEBUKLINGASIS TENESIS“. Rež. – G. Padegimas

22 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – trupė iš Japonijos „Jutamai“

Kauno muzasis teatras

15 d. 19 val. – PREMJERA! E. Albee'io „SILVIJA“. Rež. – V. Balsys

Kauno kamerinis teatras

15 d. 18 val. – A. Volodino „PENKI VAKARAI“. Rež. – A. Pociūnas

20 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ PAS BLEZĄ“. Rež. – S. Rubinovas

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

15 d. 18 val. – PREMJERA! Y. Reza „SKERDYNIŲ DIEVAS“. Rež. – A. Lebelėnės

Koncertai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

Festivalis „Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu“

16 d. 16 val. „Draugystės sanatorijos“ Raudonojoje salėje – III tarptautinio kamerinių ansamblų konkursu „Muzikinė akvarėl 2012“ laureatų koncertas. Popietė su M.K. Čiurlioniu (koncerto meno vad. – R. Beinaris).

17 d. 13.30 Švėkšnos gimnazijos salėje – Lietuvos žemės ūkio ministerijos mišrus choras „Dobilas“ (meno vad. ir dir. – G. Vaišnoraitė), A. Liutkutė (sopranas)

VILNIUS

Vilniaus paveikslų galerija

16 d. 20 val. Vilniaus paveikslų galerijos kieme – „Visa tai džiaza“. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Solistai E. Sašenko, S. Song, E. Anusauskaitė ir kt. Dir. – G. Rinkevičius

Šv. Jonų bažnyčia

16 d. 18 val. – koncertų ciklas „Muzikos valanda VU Šv. Jonų bažnyčioje“.

Vargoniukė D. Encienė. Programoje A. Vivaldi-J.S. Bacho, J.S. Bacho, J. Rheinberglio, M.K. Čiurlionio, V. Bartulio kūriniai

Šv. Kotrynos bažnyčia

16 d. 21 val. – Vilniaus mokytojų namų choras „Bel Canto“. Solistės J. Gedmintaitė, L. Dambrauskaitė ir A. Anusauskas (fortepijonas)

17 d. 18 val. – Krokuvos mišrus choras „Mariaiški“ (dir. ir meno vad. – J. Rybarski).

Programoje J.S. Bacho, A.L. Webergio, J. Łuciuko, A. Koszewskio, J. Świdlerio, M. Jasinskiuk ir kt. kūriniai

Kristupo vasaros festivalis

17 d. 19 val. *VU Botanikos sode* – Baltijos gitarų kvartetas: S.S. Lipčius, S. Krinickinas, Ch. Ruebensas ir Z. Čepulėnas. Programoje A. Piazzollos, D. Bogdanowicaius, A. Schnittke's ir kt. kūriniai

konst“ (Švedija), Teatro ir kino informacijos ir edukacijos centras (Lietuva). „BaNd“ projekto remia Šiaurės ir Baltijos šalių mobilumos programa „Culture“ ir „Kulturkontakt Nord“ fondas. Seminarai Lietuvoje dalinai remia LR Kultūros rėmimo fondas.

Lietuvoje rengiamuoji seminaro tema – „Dienoraščiai ir dokumentacija“. Jo vadovė Kirsten Dehlholm kartu su seminaro dalyviais per praktinius užsiėmimus tyrinės įvairias dienoraštinių meninės kūrybos formas. Seminaro dalyvius su naujų technologijų galimybėmis dokumentuojant kūrybinį procesą supažindins suomių videomenininkas Ville Hyvönenas (per pastaruosius keletą metų jis Lietuvoje kartu su suomiu režisieriumi Kristianu Smedsu įgyvendino tarpdisciplinių projektą „Vyšnių sodas“ ir sukūrė videoapipavidalinimą Jono Vaitkaus režisuotam spektakliui „Visuomenės priešas“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre.)

Birželio 21 d. 19.30 val. Nacionaliniame dramos teatre bus parodytas naujausio Kirsten Dehlhom ir „Hotel Pro Forma“ projekto eksperimentinės operos „Karo suma“ („War Sum Up“) – vaizdo išraišas (įėjimas laisvas). Šis originalus vaizdo ir muzikos projektas šiu metų birželio pradžioje atidare tradicinių Latvijos nacionalinių operos festivalių. Naujajame Kirsten Dehlhom spektaklyje, kaip ir kituose „Hotel Pro Forma“ darbuose,

TKIEC INF.

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Kauno avangardinė fotografija: paskutinis sovietmečio dešimtmetis / [sudarytojas Margarita Matulytė, leva Mazūraitė-Novickienė]. – Vilnius : Lietuvos dailės muziejus ; Kaunas : Lietuvos fotomenininkų sąjungos Kauno skyrius, 2011 (Vilnius : Standartų sp.) – 191, [1] p. : iliustr. – Santr. angl. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-426-032-2

Liепsnojantis Maestro : [apie choreografą Elegiją Bukaitį / knyga iliustruota Elegijaus Bukačio eskizas įvairiems baletų pastatymams]. – Vilnius : „Krantų“ redakcija, [2012] (Vilnius : Petro ofsetas). – 127, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Santr. angl., rus. – Tiražas [400] egz. – ISBN 978-9955-857-14-3 (jr.)

Moters savastis dailėje – The female self in art : [straipsnių rinkinys / sudarė Ramutė Rachlevičiūtė]. – Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2011 (Vilnius : Standartų sp.) – 238, [1] p. : iliustr., portr. – (Acta Academiae Artium Vilnensis / redaktorių kolegija: pirmininkas Adomas Butrimas ... [et al.], ISSN 1392-0316 ; 62). – Str. liet., angl. – Santr. liet., angl. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-447-039-3

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Išbučiuok man, vėjau, lūpas... : [kürybos rinktinė] / Arvydas Pyragas. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 142, [2] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-714-9

Kasdienybės šviesa : [eileraščiai] / Violeta Zabielskienė ; [dail. Aldona Jankauskienė]. – Vilnius [i.e. Kaunas : Lietuvos neprisklausomųjų rašytojų sąjunga], 2012. – 165, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-03-714-9

Roberto Keturakio kūryba : monografija / Inga Stepukonienė. – [Kaunas] : Naujasis lankas, [2011] (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 461, [1] p. : iliustr., portr. – Santr. angl. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-672-2 (jr.)

Laiko žingsniai : įvardijimai : [eileraščiai] / Dalia Poškienė ; [dailininkas Vladimiras Beresniavas]. – Kaunas : Naujasis lankas, [2012] (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 63, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-717-0

Laiškai sau : [gyvenimo istorija] / Daiva Marija Aleknavičienė. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 158, [1] p. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9955-03-719-4

Alfonsas Maldonis : eileraščiai / [sudarė Donata Mitaitė]. – Kaunas : Naujasis lankas : Kauno meno kūrėjų asociacija, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 62, [2] p. – (Poezijos pavasario laureatų bibliotekėlė : ppbl ; kn. 13). – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-729-3

Rudens šešliai metuose nugul : poezija / Jūra Vladas Vaitkevičius. – Šiauliai : Šiaurės Lietuva, 2012 (Šiauliai : Šiaulių knygrišykla). – 126, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-863-54-0

Saulėlydžio spalvos : eileraščiai, aforizmai ir miniatiūros / Janina Muzikevičiūtė ; [parengė Aurimas Saveras]. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 128, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-726-2

Sudiev, Tėvynė, priešo pavergtojil... : dienoraščiai (1944-1948) / Alfonsas Jurkis. – Kaunas : Atmintis, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 414, [2] p. : iliustr., faks., portr., žml. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9986-760-70-2 (jr.)

Svetimi namai : romanai / Petras Deltuva. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 134, [1] p. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-03-724-8

Tautos šauklio aidai : etiudai apie poetą Bernardą Brazdžionį / Petras Palilionis. – Kaunas : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 469, [2] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [600] egz. – ISBN 978-9955-03-690-6 (jr.)

Ziemos saulėlydžio šviesa : eileraščiai / Eugenija Kučinskaitė-Kumpauskienė ; [dailininkė Eugenija Kumpauskienė ir Kristina Kumpauskaitė]. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 175, [1] p. : iliustr., faks. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-03-721-7

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Agutė : [knigelė vaikams / piešiniai ir tekstas Birutės Tiknevičiūtės]. – [Kaunas] : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 23, [1] p. : iliustr. – Aut. nurodyta kn. metr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-03-718-7

Čyru vyru : [eileraščiai vaikams] / Terėzė Ūksienė ; [iliustravo Šilalės meno mokylos moksleiviai]. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 74, [3] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9955-03-711-8

Nelaimingas Petras : [pasaka] / Sven Nordqvist ; iš svetų kalbos vertė Alma Braškytė ; iliustracijos autorius. – Vilnius : Nieko rimto, 2012 ([Turnhout] : Proost). – [24] p. : iliustr. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978

„Prometėjas“

Savaitės filmai

Dvi dienos Niujorke ***

Aktorė ir režisierė Julie Delpy tėsia filme „Dvi dienos Paryžiuje“ pradėta pasakojimą apie amerikiečių ir europiečių kultūrų ir nacionalinio mentaliteto skirtumus... išsiskyrusi su Džeku, Merion (Julie Delpy) persikelia į Niujorką. Čia rengdama savo fotografijų parodą ji susipažsta su garsiu radijo žurnalistu Mingusu (Chris Rock). Regis, viskas juos skiria, bet būtent eterio žvaigždės glėbyje prancūzė atsigaus po išsiskrimo. Tačiau idilę sudrumsčia susipažinti su nauju Merion vaikina atvykusi iš šeima iš Prancūzijos – ekscentriškas Merion tėvas (režisierės tėvas Albert'as Delpy) ir jos seksualios seserys. Be to, fotografės darbais susidomės Niujorko turtoolis (Vincent Gallo). Taip spalvingos poros romanas pamažu pavirs kultūros ir meno nesusipratimų lavina. Taip pat filme vaidina Dylan Baker, Kate Burton, Malinda Williams, Emily Wagner (Belgija, Prancūzija, Vokietija, JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Ko laukti, kai laukies **

Atrodo, kad filmo personažai nužengė tiesiai iš spalvoto žurnalo žmonėms: televizijos kūno rengybos žvaigždė Džulija, apsėsta minties sukurti šeimą, televizijos šokių laidos žvaigždė Ivanas, pamusi dėl vaikų rašytoja Vendė, pirmąkart atsidūrusi mamycių, kurioms dalija patarimus, kailė, dyvynukų besilaikianti Skailer, įvaininti kūdikį trokštanti fotografė Holė ir tévystės išsigandės jos vyras Aleksas, virėjų pora Rozi ir Markas. Jiems visiems iškyla klausimas, kaip pasirengti būsimai motinystei ir tévystei. Kirk Joneso filme vaidina vienos žvaigždės: Cameron Diaz, Jennifer Lopez, Elizabeth Banks. Bet lietuviams filme gali stigti Dalios Ibelhauptaitės, ponų Valinskų, Donato Katkaus ir Dalios Teišerskytės, kurie visada turi kuo pasidalysi su žmonėmis (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Nakties šešeliai **

1752-aisiais Džošua ir Naomi Kolinzai kartu su jaunuoju Barnabu paliko Liverpulį, kad pradėtų naują gyvenimą Amerikoje. Po dvidešimties metų Baranabas Kolinzas – Kolinvudo dvaro savininkas, turtingas, galinas ir dar moterų numylėtinis. Bet ir tokie kartais daro klaidą. Barnabas padarė klaidą sužiedės gražiosios Anželikos širdį. Ji – ragana, todėl paverčia širdžių édiką vampyru ir palaidoja gyvą. Po dvių šimtų metų jis atsikritina išlaisvinamas iš kapo ir atsiduria labai pasikeitusiame 1972-ųjų pasauliye. Naujo Timo Burtono filmo pagrindas – kultinis JAV serialas, rodytas 1966–1971 metais. Barnabą suvaidinės Deppas – nuo mažens didelis serialo gerbėjas. Filme vaidina kita serialo gerbėja Michelle Pfeiffer, taip pat Helena Bonham Carter, Eva Green (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Prometėjas ***

Du netolimos ateities mokslininkai Elizabetė Šou (Noomi Rapace) ir Holovėjus (Logan Marshall-Green) įtikina turtinę Veilando korporaciją, kad jų archeologiniai atradimai – pagrindas ieškoti civilizacijų tolimesne planetose. Kadaisė Žemėje pabuvoję ir savo DNR palikę ateivai gali atsakyti iš svarbiausius žmonijos klausimus. Taip Elizabetė ir Holovėjus atsiduria kosminiam laive „Prometėjas“. Kartu su jais keliauja gana įvairi publika: nemirtingumo paslaptį norintis jminti Veilandą (neatpažistamai pasendintas Guy Pierce'as), jo egoistė duktė (Charlize Theron), planetą tirsiantys mokslininkai ir laivo igula. Bet, ko gero, vienintelis robotas Deividas (Michael Fassbender) žino tikrąjį ekspedicijos tikslą... Didžiojo postmodernistinio kino vizionierius Ridley'oo Scotto („Svetimas“, „Likvidatorius“, „Gladiatorius“) naujausias kūrinys – tai ne šiaip sau dar vienas filmas apie kelionę į kosmosą, o 1979-aisiais Scotto sukurto ir jau klasiniu tapusio filmo „Svetimas“ prologas. Elen Ripli naujame filme pakeitė Elizabetė, bet susitikimas su kitomis civilizacijomis bus toks pat grësmingas ir vizualiai įspūdingas. (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Milda Brukštutė

Publicistika – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

- 15–21 d. – Madagaskaras 3 (3D, JAV) – 11, 13.45, 16.30, 19, 10, 22 val.
Madagaskaras 3 (JAV) – 12, 14.40, 17.30, 20.15 (lietuvių k.); 11.20, 13.25, 15.40, 18.15, 21 val. (originalo k.)
15–21 d. – Nenugalimieji: narsos įstatymas (JAV) – 14, 16.30, 19, 21.45
19, 21 d. – Roko amžius (JAV) – 18.50
15–21 d. – Prometėjas (3D, JAV) – 11.15, 14.20, 17.45, 21.10
Diktatorius (JAV) – 13.20, 15.20, 17.15, 19.15, 21.30
Mes už... Lietuvą! (rež. A. Lekavičius) – 12.20, 18 val.
Vyrų juodais drabužiais 3 (3D, JAV) – 15, 20.45
Dvi dienos Niujorke (JAV) – 12, 16.50, 21.40
15–18, 20 d. – Bernvakaris Australijoje (Australija, D. Britanija) – 14.05, 19.30; 19, 21 d. – 14.05
15–21 d. – Snieguolė ir medžiotojas (JAV) – 11.40, 14.40, 17.40, 20.30
Megamaindas (JAV) – 11 val.
Auksčiai! (JAV) – 11.45

Forum Cinemas Akropolis

- 15–21 d. – Madagaskaras 3 (3D, JAV) – 10.15, 12.45, 15.30, 18, 20.45
Madagaskaras 3 (JAV) – 11.30, 13.45, 16.30, 19, 21.45; Nenugalimieji: narsos įstatymas (JAV) – 13, 15.45, 18.15, 21 val.
21 d. – Roko amžius (JAV) – 18.45
15–21 d. – Prometėjas (3D, JAV) – 11, 14, 17, 20.15; Prometėjas (JAV) – 12.30, 19.15
Dvi dienos Niujorke (JAV) – 13.30, 18.45
Bernvakaris Australijoje (JAV) – 16, 21.15
Vyrų juodais drabužiais 3 (3D, JAV) – 12, 17.45; Mes už... Lietuvą! (rež. A. Lekavičius) – 14.45, 20.30; Snieguolė ir medžiotojas (JAV) – 12.15, 15, 18.30, 21.30; Gatvės šokių (JAV) – 10.30; Diktatorius (JAV) – 15.15, 17.15, 21.50; Rio (JAV, Brazilija, Kanada) – 10.45; Ratai 2 (JAV) – 11.15

„Skalvijos“ kino centras

- 15 d. – Viena diena (D. Britanija, JAV) – 19 val.; 16 d. – 17.10; 17 d. – 18.50; 18 d. – 21 val.; 19 d. – 19 val.; 20 d. – 17 val.; 21 d. – 20.50
16 d. – „Tebūnies naktis“. Baltarusių–lietuvių choreografinio filmo projektas „Oras turi svorį“ (rež. Š. Šatas) – 19.30
16 d. – „Vilniaus kino šortai 2011 – geriausieji“ – 21 val.
16 d. – Yves Saint Laurent. Beprotiška meilė (dok. f., Prancūzija) – 23 val.
17 d. – Dar vieneri metai (D. Britanija) – 1 val.
Ciklos „Iki Romos su Woody Allenu“
15 d. – Vidurnaktis Paryžiuje (Ispanija, JAV) – 17 val.; 19 d. – 21 val.
15 d. – Sensacija (D. Britanija) – 21 val.; 20 d. – 19 val.
16 d. – Lemiamas taškas (D. Britanija, JAV, Liuksemburgas) – 16.30; 20 d. – 20.50
16 d. – Kad ir kas benutikę (JAV, Prancūzija) – 17 val.; 21 d. – 19 val.
18 d. – Kai sutiksi aukštą tamasiplaukį (Ispanija, JAV) – 17 val.
18 d. – Kasandros prakeiksmas (JAV, D. Britanija) – 18.50; 21 d. – 17 val.
19 d. – Viki, Kristina, Barcelona (Ispanija, JAV) – 17 val.

Pasaka

- 15 d. – Paveldėtojai (JAV) – 19 val.; 17 d. – 19.30; 18, 19 d. – 20 val.; 20 d. – 18 val.; 21 d. – 18.30

Pasaka

- 15 d. – Nakties šešeliai (JAV) – 19.15; 16 d. – 17 val.; 17 d. – 17.15; 18, 19 d. – 18.30

- 15 d. – „Kinas po žvaigždėmis“. Trumpamebražiai iš Lietuvos – 22.30

- 16 d. – Bachatos kunigaikštis (Dominikos respublika, JAV) – 19 val.

- 16 d. – Veidrodėli, veidrodėli... Snieguolės istorija (JAV) – 18.30; 18 d. – 20.45

- 16 d. – Blumas (Airija) – 18 val.

- 16 d. – „Kinas po žvaigždėmis“. Trumpamebražiai filmai – 22.30

- 17 d. – Mes nusipirkome zoologijos sodą (JAV) – 17 val.

- 17 d. – Amžinai tavo (JAV) – 20 val.

- 18 d. – Šiaurė (Norvegija) – 18 val.; 19 d. – 20.45

- 19 d. – Rudens auksas (Vokietija, Austrija) – 18 val.

- 20 d. – Svajonė (Danija) – 17.30

- 20 d. – Širdžių édikas (Prancūzija) – 20.30

- 21 d. – Sauskelnių žemė (Prancūzija) – 18 val.

- 21 d. – „Kinas po žvaigždėmis“. Myliimieji (Prancūzija) – 22.30

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

- 15, 16 d. – Madagaskaras 3 (3D, JAV) – 10.15, 12.45, 15.30, 18.15, 21, 23.30; 17–21 d. – 10.15, 12.45, 15.30, 18.15, 21 val.

- 15–21 d. – Madagaskaras (JAV) – 11.30, 14, 16.45, 19.15, 21.45

- 17 d. – Roko amžius (JAV) – 16 val.; 21 d. – 18.30

- 15, 16 d. – Prometėjas (3D, JAV) – 11, 14.30, 17.30, 20.30, 23.15; 17–21 d. – 11, 14.30, 17.30, 20.30

- 15, 16 d. – Snieguolė ir medžiotojas (JAV) – 14.15, 17, 20.15, 23 val.; 17–21 d. – 14.15, 17, 20.15

- 15, 16, 18–20 d. – Vyrų juodais drabužiais 3 (JAV) – 11.15, 13.30, 15.45, 18.30, 21.15;

- 17 d. – 11.15, 13.30, 18.30, 21.15; 21 d. – 11.15, 13.30, 15.45, 21.15

- 15, 16 d. – Diktatorius (JAV) – 13, 15.15, 17.15, 19.30, 21.30

- 15–21 d. – Princesė ir Varlius (JAV) – 10.30

- Bjaurusis aš (JAV) – 11.45

ŠIAULIAI

Forum Cinemas

- 15–21 d. – Madagaskaras 3 (3D, JAV) – 10.15, 12.45, 15.30, 18.15; Madagaskaras 3 (JAV) – 11.30, 14, 16.45, 19.15, 21.45

- 16 d. – Roko amžius (JAV) – 21.30

- 15–21 d. – Prometėjas (3D, JAV) – 21 val.

- Prometėjas (JAV) – 12, 14.45, 17.30, 20.15

- 15, 17–21 d. – Snieguolė ir medžiotojas (JAV) – 13.15, 16, 18.45, 21.30; 16 d. – 13.15, 16, 18.45

- 15–21 d. – Diktatorius (JAV) – 13, 17.15, 22 val.

- Vyrų juodais drabužiais 3 (JAV) – 15, 19.30

- Megamaindas (JAV) – 10.30

- Rio (JAV, Brazilija, Kanada) – 11 val.

PALANGA

Naglis

- 15 d. – Linksmosios pėdutės 2 (JAV) – 15 val.

- 15 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 17 val.

- 18 d. – 16 val.; 21 d. – 17.20

- 15 d. – Mes nusipirkome zoologijos sodą (JAV) – 18.45; 16 d. – 15 val.; 18 d. – 17.40

- 15 d. – Meilė trunka trejus metus (Prancūzija) – 21 val.; 17 d. – 18.10; 21 d. – 20.40

- 16 d. – Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 17.15;

- 19 d